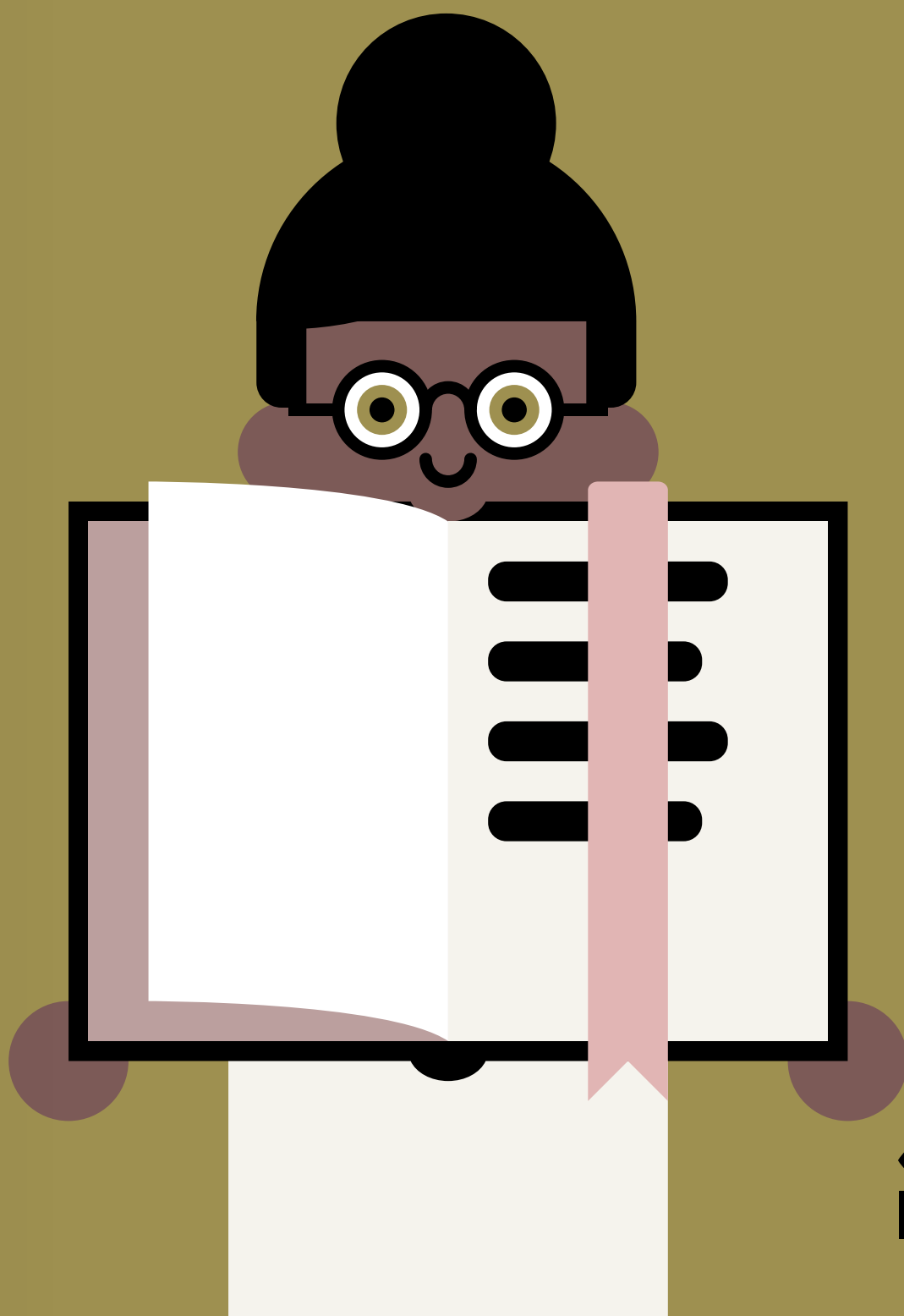

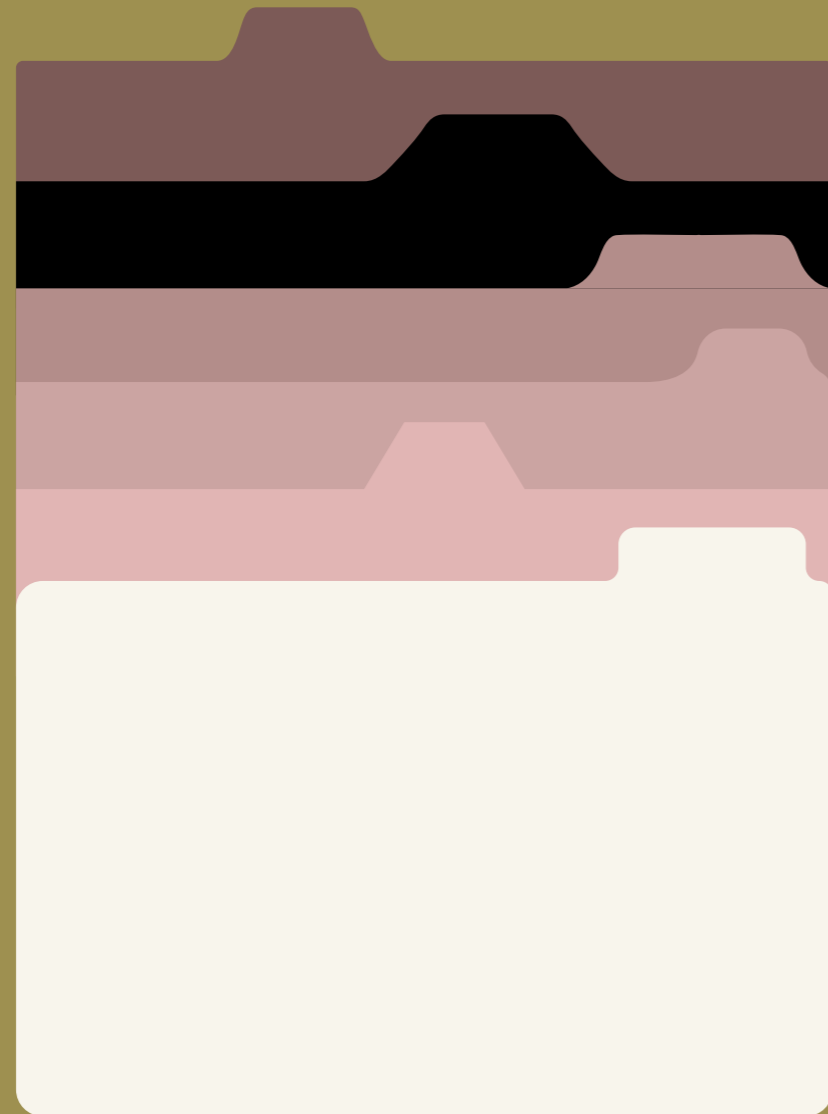
Jaarverslag 2020

Inhoud

4 – 11	Bestuursverslag
5	Inleiding
6 – 7	Voorwoord
8 – 9	Maatschappelijke ontwikkelingen
10	Speerpunten
12 – 27	Programma's en projecten
13 – 15	Programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten
16– 19	Projecten vanuit de Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten
20 – 21	Online communicatie
22	Programma Expertisepunt Basisvaardigheden
23	Project Taalvriendelijke werkvloer
24-26	Projecten uit restant Tel mee met Taal
26-29	Overige projecten
30 – 35	Agendering
31	In de media
32 – 33	TaalHeldenprijs
34 – 35	Week van Lezen en Schrijven
35	Nieuwe huisstijl
36 – 37	Onderzoeken
38 – 41	Samenwerkingen
42 – 47	Over ons
40 – 42	De organisatie
43 – 45	Bestuur en raad van toezicht
47	Prinses Laurentien, oprichter Stichting Lezen en Schrijven
48 – 51	Financiën
52 – 53	Vooruitblik
56 – 83	Jaarrekening
84 – 86	Woordenlijst

Bestuursverslag

Inleiding

Een samenleving waarin iedereen meedoet

In Nederland hebben 2,5 miljoen volwassenen moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Daardoor hebben ze vaak ook moeite met een computer of een smartphone. Dat heeft veel gevolgen. Het maakt het voor sommigen lastig om een baan te vinden. Ook zorgt het vaak voor minder grip op geldzaken en een slechtere gezondheid. Taal maakt je dus sterker.

Wij zetten ons ervoor in dat iedereen mee kan doen. Samen met onze partners zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen in Nederland kunnen lezen, schrijven en digitaal vaardig zijn. Door honderden organisaties te ondersteunen met scholing, onderzoek, (les)materiaal, advies en campagnes. En door laaggeletterdheid onderwerp van gesprek te maken bij publiek en politiek.

Visie

Een samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen.

Missie

Wij zetten ons in voor iedereen die moeite heeft met lezen, schrijven en rekenen en daardoor ook met een computer of een smartphone.

Wij zetten ons ervoor in dat:

- Volwassenen op hun eigen niveau en in hun eigen buurt kunnen en mogen leren.
- Kinderen goed kunnen lezen, schrijven en rekenen als ze van school komen. En moeite met lezen en schrijven niet meer doorgegeven wordt van ouder op kind.
- Overheden, bedrijven en organisaties eenvoudig communiceren en zo toegankelijk zijn voor iedereen.

Dit lukt alleen als overheden, bedrijven en organisaties goed met elkaar samenwerken.

In dit jaarverslag lees je wat we in 2020 hebben gedaan.

Voorwoord

Het jaar 2020 was voor Stichting Lezen en Schrijven een bijzonder jaar. We begonnen met de uitreiking van de Taalheldenprijzen. Het was een feestelijk hoogtepunt om cursisten, begeleiders, organisaties en samenwerkingsverbanden te bedanken voor hun inzet voor een geletterd Nederland en anderen te inspireren met deze voorbeelden. Daarbij stonden we ook stil bij ons vijftienjarig jubileum. Als ik terugkijk op die vijftien jaar, bestond die periode uit twee fases. De eerste zeven jaar waren we een kleine organisatie die op allerlei manieren bij het publiek, de politiek en het bedrijfsleven aandacht vroeg voor het thema laaggeletterdheid en de grote groep NT1'ers die moeite heeft met lezen en schrijven. In 2012 ging een nieuwe fase in: we startten de aanpak Taal voor het leven en gingen een rol spelen in de uitvoering van de aanpak van laaggeletterdheid.

In 2020 startten we met de uitvoering van een nieuw meerjarenprogramma voor de aanpak van laaggeletterdheid in gemeenten. Daarmee brak weer een nieuwe periode aan, een derde fase. Vanaf dat moment positioneren we ons steeds meer als adviseur voor gemeenten, die nu de regierol hebben bij de aanpak van laaggeletterdheid. Dat doen we als spil in de lokale taalnetwerken.

We hebben daarbij veel aandacht voor kennis delen en kennisontwikkeling. Want wat zijn goede voorbeelden? Wat werkt en wat werkt niet?

“We adviseren gemeenten hoe ze laaggeletterdheid lokaal kunnen voorkomen en verminderen.”

Daarnaast focussen we op programmaontwikkeling en innovatie: we willen steeds nieuwe manieren vinden en uitproberen om het complexe probleem van laaggeletterdheid in Nederland aan te pakken. Het creëren van een duurzame lokale infrastructuur en het ondersteunen van gemeenten in hun regierol is één, maar om het bereik en de bewustwording echt te vergroten is er meer nodig. Daarom ontwikkelen we nieuwe, innovatieve programma's en verbreden we ons projectportfolio en onze financieringsstromen. Bijvoorbeeld door samen te werken met kennisinstututen, werkgevers en brancheorganisaties of met andere overheden op het terrein van toegankelijke dienstverlening en eenvoudige communicatie.

2020 was ook het jaar van de coronapandemie. We hebben veel zorgen over hoe het met de grote groep laaggeletterden in Nederland gaat. Veel van hen zijn kwetsbaar op de arbeidsmarkt en missen informele contacten op wie zij kunnen leunen, taalcafés en cursussen in bibliotheken en wijkcentra. Veel van de informele en non-formele educatie en de taalnetwerken moesten de

deuren helaas sluiten of konden slechts deels functioneren. Daar komt bij dat veel laaggeletterden minder digitaal vaardig zijn. We vroegen daarom veel aandacht voor eenvoudige communicatie en toegankelijke dienstverlening rondom het coronabeleid en de coronamaatregelen. We hopen van harte dat zowel in beleid als in uitvoering de aanpak van laaggeletterdheid zo snel mogelijk weer op volle kracht kan draaien.

We kunnen concluderen dat we in het roerige jaar 2020 ondanks de coronapandemie en het verplichte thuiswerken veel vooruitgang boekten. Daar ben ik erg trots op. Het toont de veerkracht en gedrevenheid van onze collega's.

“Ik kijk uit naar de komende vijf jaar waarin we er alles aan doen om nog meer impact te maken.”

Samen zetten we ons in om laaggeletterdheid te verminderen en te voorkomen, zodat iedereen mee kan doen in de samenleving. Want daar hebben we allemaal wat aan.

Geke van Velzen,
Directeur-bestuurder Stichting Lezen en Schrijven

Maatschappelijke ontwikkelingen

Coronapandemie

Het jaar 2020 stond in het teken van de coronapandemie. Nederland ging meerdere keren in lockdown. Bibliotheken werden tijdelijk gesloten, taallessen moesten online worden gegeven en veel mensen konden tijdelijk niet naar hun werk of moesten verplicht thuiswerken. Dit had grote impact op de Nederlandse bevolking. Kwetsbare groepen in de samenleving, waaronder laaggeletterden, werden onevenredig hard geraakt. Veel jongeren liepen taal- en rekenachterstanden op omdat ze onderwijs digitaal vanuit huis moesten volgen, veel laaggeletterden konden niet werken omdat de sectoren waarin ze werken hard werden geraakt door de crisis en veel ouderen hadden last van de lockdown omdat openbare plekken waar ze voor hulp terechtkonden, bijvoorbeeld Taalhuizen, tijdelijk werden gesloten.

Interview met Taalambassadeurs Marco en Suzanne over corona.

Toegankelijke communicatie

In 2020 nam de maatschappelijke aandacht voor toegankelijke (overheids)communicatie flink toe. Dat kwam door de coronapersconferenties, de onthullingen rond de toeslagenaffaire en de aankomende Tweede Kamerverkiezingen. Wij pleiten voor toegankelijke communicatie voor iedereen en hielpen daarom bij alle drie de ontwikkelingen bij het formuleren en verspreiden van informatie in begrijpelijke taal.

Tweede Kamerverkiezingen

We waren een van de voortrekkers van het Actieplan Toegankelijk Stemmen. Dit project, geïnitieerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), pleitte voor het toegankelijker maken van het stemproces door middel van onder andere duidelijkere communicatie van partijen en de overheid en de ontwikkeling van de Verkiezingskrant in gewone taal.

Lees meer over onze inzet in het hoofdstuk Programma's en projecten op pagina 12 tot en met 29.

Oproep leesoffensief

De coronapandemie had grote impact op het Nederlandse onderwijs. Scholen moesten sluiten en veel kinderen volgden langere tijd digitaal thuisonderwijs. Dit had grote invloed op de al bestaande taal- en rekenachterstanden. Om daar wat aan te doen pleitte de Leescoalitie - na eerdere oproepen in voorafgaande jaren - voor een ambitieus leesoffensief. Deze oproep aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) werd gesteund door veel organisaties, waaronder

de PO-Raad, de VO-raad, de Taalunie, de Schrijverscentrale, De Schoolschrijver, het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, de KNAW, SLO, Ouders & Onderwijs, het LAKS en de SER. De oproep van de Leescoalitie droeg bij aan de bredere maatschappelijke discussie over de opgelopen leerachterstanden door de coronapandemie. Ook de documentaireserie 'Klassen', over de strijd voor gelijke kansen in het onderwijs, speelde een belangrijke rol. We werkten samen met de makers, die na de uitzendingen meet-ups organiseerden om met het werkveld in gesprek te gaan.

Staat van het Onderwijs 2019

Ieder jaar publiceert de Inspectie van het Onderwijs het rapport 'Staat van het Onderwijs'. In het rapport over 2019 deelde de Inspectie van het Onderwijs haar grote zorgen over de dalende leesvaardigheid en de verminderde leesmotivatie onder jongeren. Wij delen die zorgen, want voldoende taalvaardigheden is een voorwaarde om goed mee te kunnen doen in de samenleving. Het groeiend aantal jongeren dat met te lage taalvaardigheden van school komt, dreigt in de toekomst laaggeletterd te worden.

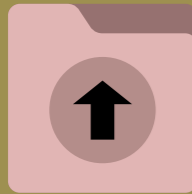
Leven Lang Ontwikkelen

De coronapandemie had ook grote impact op de Nederlandse economie en arbeidsmarkt. Van de sectoren waar veel laaggeletterden werken, zoals de horeca en schoonmaak, werden er verschillende hard geraakt door de crisis. Het kabinet probeerde met herstel- en steunpakketten bedrijven en banen te ondersteunen. De maatschappelijke aandacht voor een inclusieve arbeidsmarkt en het belang van scholing en basisvaardigheden nam daardoor toe.

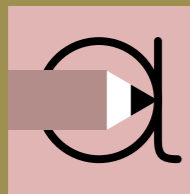
Speerpunten

We maken laaggeletterdheid onderwerp van gesprek bij publiek en politiek. Landelijk werken we samen met honderden gemeenten, instellingen en bedrijven. Samen met docenten en vrijwilligers organiseren we scholing.

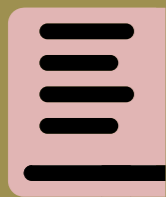
De komende jaren focussen we ons op vier speerpunten om laaggeletterdheid goed aan te pakken:

Kennis over laaggeletterdheid verzamelen en delen.

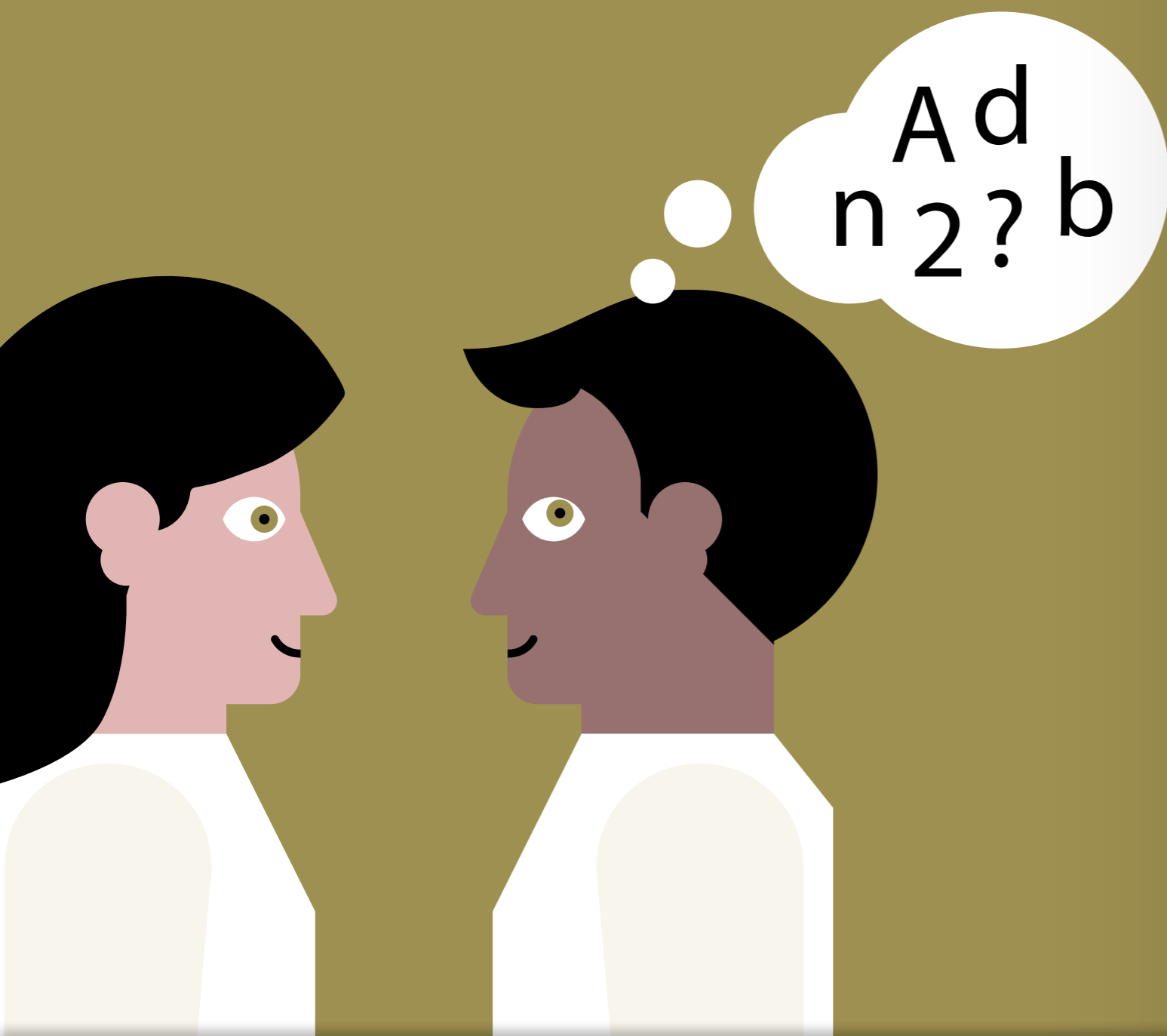
Samen met onze partners iedereen die niet goed kan lezen, schrijven, rekenen of omgaan met digitale informatie scholing bieden om dit alsnog te leren.

Actief werken aan het voorkomen van laaggeletterdheid. Dit doen we door het belang van lezen onder de aandacht te brengen en (voor)lezen te stimuleren bij kinderen en jonge ouders.

Zoveel mogelijk mensen bewust maken dat 2,5 miljoen mensen laaggeletterd zijn. En dat daar iets aan gedaan moet worden. We noemen dit agendering.

Onze programma's en projecten worden voor het grootste deel gefinancierd vanuit het actieprogramma Tel mee met Taal 2020-2024 van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Het doel is samen laaggeletterdheid verminderen en voorkomen. Met het actieprogramma wil het kabinet zorgen dat zoveel mogelijk mensen de basisvaardigheden hebben om volwaardig mee te doen in onze samenleving. In dit hoofdstuk lees je alles over onze programma's en projecten vanuit Tel mee met Taal 2020-2024. Daarnaast laten we zien wat we deden met het restant van het actieprogramma Tel mee met Taal 2016-2019 en welke projecten we met andere financiering realiseren.

Vervolgaanpak Tel mee met Taal 2020-2024.

Programma aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten

Sinds 2020 hebben gemeenten de regierol bij de aanpak van laaggeletterdheid. Daarover zijn bestuurlijke afspraken gemaakt tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Wij ondersteunen gemeenten bij hun regierol met ons landelijke programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten 2020-2024. Onze aanpak is vraaggericht en bestaat uit drie onderdelen:

- Ondersteuning bij beleidsontwikkeling
- Ondersteuning bij beleidsuitvoering
- Kennis en innovatie

Daarnaast zetten we lesmaterialen, instrumenten en ontwikkelcapaciteit in.

Regionaal plan van aanpak

Het Rijk en de VNG hebben afgesproken dat elke arbeidsmarktregio (AMR) in 2020 een regionaal plan van aanpak voor laaggeletterdheid opstelt. Helaas lukte het niet alle gemeenten om dit per 1 juli 2020 gereed te hebben. Het opzeggen van de bestuurlijke afspraken hierover tussen het Rijk en de gemeenten speelde hierbij een rol, evenals de coronapandemie en de daaruit voortkomende uitdagingen. Om gemeenten te helpen lag onze focus op ondersteuning bij beleidsontwikkeling. Gelukkig gingen de meeste gemeenten vol vertrouwen met de aanpak van laaggeletterdheid aan de slag.

Uitdagingen

De nieuwe regierol voor gemeenten bracht natuurlijk uitdagingen met zich mee. We noemen de opvallendste uitdagingen en vertellen hoe wij daarmee omgaan.

Uitdaging 1

De mate waarin gemeenten aan de slag gaan varieert enorm. De ene gemeente geeft voortvarend vorm aan de nieuwe regierol terwijl de andere gemeente tegen veel obstakels aanloopt. Ook zijn er tekorten in het sociaal domein, er is beperkte ambtelijke capaciteit en het onderwerp is complex.

Aanpak

We stellen gemeenten vragen vanuit onze rol als 'kritische vriend'. Daarnaast stimuleren we ze ambities en afspraken concreet te maken in regionale en lokale plannen. We helpen ze waar mogelijk. Om onze inzet eerlijk te verdelen en zo efficiënt mogelijk met onze tijd om te gaan leggen we onze inzet vast in samenwerkingsafspraken

Uitdaging 2

Er ontbreekt een landelijke monitor, waardoor niet duidelijk is of en in welke mate laaggeletterden bereikt worden.

Aanpak

In 2021 wordt gestart met een aantal pilots om te monitoren of en in welke mate laaggeletterden bereikt worden, zodat in 2022 een landelijke monitor kan worden gelanceerd. Daarnaast proberen we zoveel mogelijk grip op de voortgang te houden en te adviseren over wat werkt. Dat doen we onder andere door te kijken naar de mate van structurele screening, aanbod NT1 en een integrale aanpak.

Uitdaging 3

Het werven en vasthouden van cursisten en vrijwilligers is tijdens de coronapandemie lastig. Ook hebben non-formele aanbieders moeite met het omschakelen naar online dienstverlening. Dat is vanwege alle coronamaatregelen nodig om door te kunnen gaan.

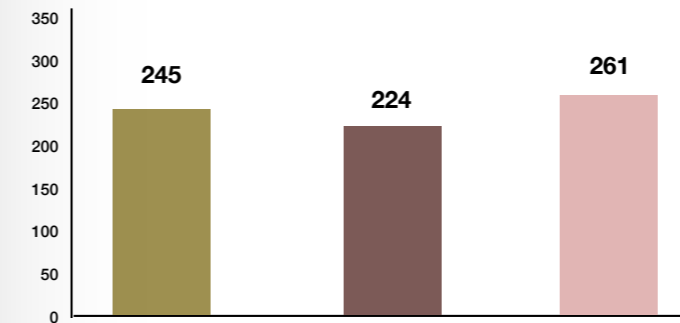

Aanpak

We ondersteunen organisaties bij het digitaliseren van hun aanbod. Zo ontwikkelen we onder andere instrumenten voor vrijwilligers waardoor ze digitaal met hun cursist aan de slag kunnen.

Resultaten 2020

- We ondersteunden 312 gemeenten bij de vormgeving en uitvoering van de aanpak van laaggeletterdheid. 30 gemeenten zijn niet bereikt en van 6 gemeenten hebben we geen informatie over de ondersteuning. Onze ondersteuning was als volgt verdeeld:

Aantal gemeenten dat in 2020 door ons is ondersteund met beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en kennis en innovatie.

Aantal gemeenten dat in 2020 door ons is ondersteund met het ontwikkelen van beleid.

Aantal gemeenten dat in 2020 door ons is ondersteund met het uitvoeren van de aanpak van laaggeletterdheid.

Aantal gemeenten dat in 2020 door ons is ondersteund op het gebied van kennisdeling en innovatie.

- Het lukte een groot deel van de AMR's om de regioplannen op te stellen. Sommigen hadden wat meer tijd nodig en leverden de plannen begin 2021 op. Aan de hand van deze plannen maken we samenwerkingsafspraken.
- We pasten onze dienstverlening en materialen aan de coronapandemie aan. Zo digitaliseerden we onder andere trainingen en lesmaterialen.
- We hielden een jaarlijks tevredenheidsonderzoek onder gemeenten. Zij waardeerden onze ondersteuning met gemiddeld een 8.
- We stelden een klankbordgroep van gemeenten op. Deze klankbordgroep geeft ons gevraagd en ongevraagd advies, signaleert (bijvoorbeeld dat er behoefte is aan goede voorbeelden over het werven van NT1'ers en integraal werken), dient als platform om kennis en ervaring te delen en fungeert als sparringpartner. De leden van de klankbordgroep zijn een goede afspiegeling van de verschillende soorten gemeenten in ons land. Denk daarbij aan contactgemeenten en niet-contactgemeenten, grote en kleine en stedelijke en niet-stedelijke gemeenten.

Projecten Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten

In dit hoofdstuk lichten we de projecten toe die we uitvoeren om AMR's en gemeenten te ondersteunen. We sluiten daarbij altijd aan bij de actuele wensen en behoeften en leveren dus maatwerk.

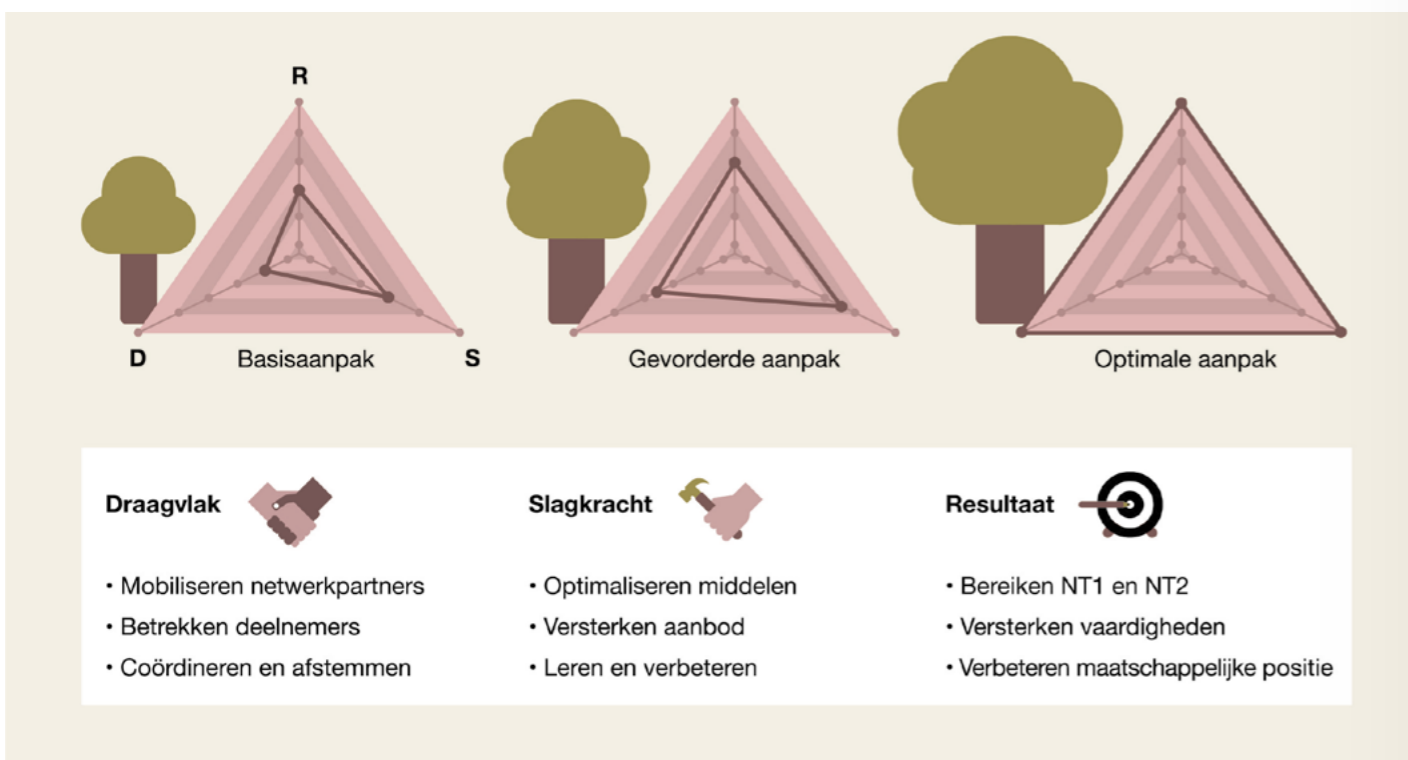
Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid

De lokale samenwerking tussen gemeenten, bibliotheken, onderwijsinstellingen, sociale diensten, vrijwilligersorganisaties, werkgevers en cliënten vormt een cruciaal onderdeel van de aanpak van laaggeletterdheid. Om de partners uit een lokaal taalnetwerk te helpen bepalen waar ze staan en hoe ze hun gezamenlijke aanpak verder kunnen versterken, ontwikkelde het departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap van de Universiteit Utrecht (USBO) op ons verzoek het Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid. Met dit instrument kunnen partners

op de huidige aanpak van laaggeletterdheid reflecteren, om zo te bepalen wat de gewenste aanpak in de toekomst is.

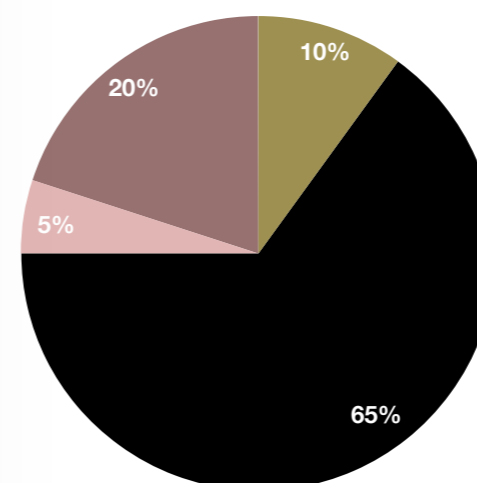
Hoe werkt het?

Het Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid is een digitale peiling onder alle lokale partners. Zij geven anoniem aan wat hun mening over de huidige aanpak is. De uitkomst is een overzicht van de belangrijkste krachten en verbeterpunten. Zo wordt het draagvlak onder alle betrokkenen, de gezamenlijke slagkracht en de impact van de aanpak inzichtelijk. Over deze drie onderwerpen gaan de partners vervolgens onder begeleiding van een onafhankelijke gespreksleider met elkaar in gesprek. Tot slot worden de gezamenlijke prioriteiten vastgesteld, zodat op basis daarvan plannen kunnen worden gemaakt. Het groeimodel laat niet zien hoe de partners te werk moeten gaan, want dat is lokaal maatwerk. Het laat wel zien aan welke aspecten van de Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten zij zouden kunnen denken.

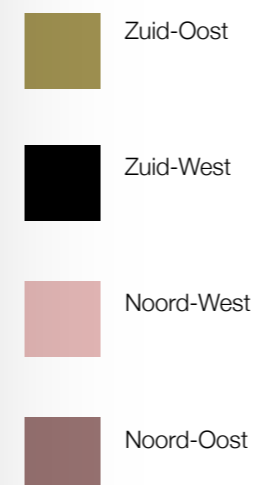

Het groeimodel in 2020

In 2020 hebben we het Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid samen met USBO verder ontwikkeld en verfijnd. Ook lanceerden we een online variant, zodat partners er tijdens de coronapandemie ook vanuit huis mee aan de slag kunnen. We voerden in totaal negentien groeimodelsessies uit.

Inzet groeimodel per regio

Database

In 2020 ontwikkelden we een online database met interventies en praktijkvoorbeelden. Deze interventies zijn planmatige en doelgerichte aanpakken of activiteiten met als doel laaggeletterdheid verminderen of voorkomen. Met de database sporen we kennisdeling in de regio's aan en verstevigen we onze kennis over de lokale integrale aanpak van laaggeletterdheid.

Onze aanpak

We ontwikkelden eerst de definities, afwegingskaders, benodigde formats en inhoud voor de interventies en praktijkvoorbeelden. De formats sluiten aan bij de uitwerking van interventies in de database van Movisie, zodat onze database en die van het Expertisecentrum Basisvaardigheden zo goed mogelijk op elkaar aansluiten. Vervolgens bepaalden we de eerste vijf interventies en bijbehorende praktijkvoorbeelden: Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid, Voor jou en je kind!, Changelabs, Voel je Goed! en Structureel screenen. In elke interventie staat op welke manier gemeenten, onze partners en adviseurs deze kennis in de praktijk kunnen toepassen.

Kennis delen

De database is op onze website via een directe ingang op de landingspagina's voor gemeenten en organisaties bereikbaar. Ook op andere plekken op de website is de database makkelijk vindbaar. Alle bezoekers van de website kunnen de database dus raadplegen. Daarnaast gebruiken onze medewerkers de interventies en praktijkvoorbeelden in hun rol als adviseur van gemeenten bij de integrale aanpak van laaggeletterdheid. De database wordt continu aangevuld met nieuwe aanpakken en praktijkvoorbeelden.

De gemeente Gorinchem aan de slag met het groeimodel.

Bekijk hier de interventies en praktijkvoorbeelden.

Ik wil leren

Ik wil leren is een communicatielijns waarmee taalnetwerken, gemeenten en andere betrokken organisaties NT1'ers kunnen bereiken. De communicatielijns bevat een handleiding en een toolkit met basismaterialen zoals posters, flyers, banners en berichten voor sociale media. De materialen bevatten concrete voorbeelden van de leervraag en hebben allemaal een positieve insteek en ondersteunend beeldmateriaal. De toolkit is getest door Taalambassadeurs en alle materialen kunnen lokaal op maat worden samengesteld. Dit maakt de materialen toegankelijk en herkenbaar voor de doelgroep.

Brabantse campagnemaand

Ik wil leren werd in 2020 in meerdere regio's ingezet om laaggeletterden te bereiken. In Brabant gebeurde dat in september, tijdens de Maand van de Basisvaardigheden. Er werden online middelen, posters, flyers en abri's ingezet.

www.ikwilleren.nl

De campagnemaand was een groot succes, mede door het gebruik van het campagnemateriaal van Ik wil leren. Ons websitebezoek steeg met 270% en we ontvingen significant meer telefoontjes, miltjes en aanmeldingen van taalvrijwilligers. Een fantastisch resultaat!"

Carlijn Bastiaans van ContourdeTwern

Nieuw systeem voor Basismeters

De Basismeters zijn eenvoudig af te nemen online instrumenten. In maximaal zeventien minuten geven ze een indicatie of iemand moeite heeft met taal of rekenen. De uitslag is meteen digitaal zichtbaar. In augustus 2020 lanceerden we een nieuw systeem voor onze Basismeters. Het nieuwe systeem voldoet aan de vereiste beveiligingscriteria en AVG-regels en is gebruiksvriendelijker en inhoudelijk beter dan de vorige versie. Sinds de livegang van het nieuwe systeem zijn er al meer dan 60 AVG-verwerkersovereenkomsten ondertekend door verschillende partners.

Nieuwe Basismeters

We introduceerden ook twee nieuwe Basismeters: de Taalmeter 1F/2F en de Sociale Inclusiemeter.

Taalmeter 1F/2F

De Taalmeter 1F/2F is ontwikkeld om het partners en deelnemers gemakkelijker te maken. Het afnemen werkt precies hetzelfde als bij de andere Taalimeters, maar bij deze Basismeter hoef je niet te kiezen tussen taalniveau 1F of taalniveau 2F. Deze Taalmeter is namelijk adaptief. Adaptief betekent aangepast aan een bepaalde omstandigheid. In dit geval aangepast aan de antwoorden van de deelnemer.

Sociale Inclusiemeter

Met de Sociale Inclusiemeter – voorheen Meedoenmeter

- kunnen maatschappelijke instellingen, gemeenten en andere organisaties een indruk krijgen van hoe actief deelnemers meedoen in de samenleving. Aan de hand van de uitslag van de Sociale Inclusiemeter kunnen partners in gesprek met een deelnemer. Bijvoorbeeld over het leggen van sociale contacten of het doen van (vrijwilligers)werk.

"Deze adaptieve Taalmeter is echt een verbetering ten opzichte van de vorige. De afnemende organisatie hoeft niet meer van tevoren in te schatten welk niveau hij of zij klaarzet voor een deelnemer. Ook geeft de uitslag een nauwkeuriger beeld van het taalniveau van de deelnemer, die de Taalmeter nu altijd op zijn of haar eigen niveau maakt."

Geke van Velzen, directeur Stichting Lezen en Schrijven

Afname

In 2020 werden er in totaal 6.736 Basismeters afgenomen. Dat is een stuk minder dan in voorgaande jaren. Dat komt omdat afname van een Basismeter vaak onder begeleiding van een consultant gebeurt en dat was door de coronapandemie minder vaak mogelijk. Van de mogelijkheid om online een Basismeter af te nemen werd nog weinig gebruik gemaakt.

Andere screeningsinstrumenten

Naast de Basismeters zijn er nog andere screeningsinstrumenten, zoals de Taalverkenner (gezondheid, dienstverlening en UWV) en Contextgerichte vragen. Daar gaan we komend jaar meer op inzetten.

Lees meer op www.basismeters.nl.

Voel je goed!

Voel je goed! is de aanpak voor lager opgeleide volwassenen die willen werken aan een gezonder gewicht en moeite hebben met taal. In begrijpelijke taal wordt gewerkt aan een gezond gewicht, door een combinatie van individuele eet- en beweegadviezen en ondersteuning van een diëtist en taalvrijwilligers. Het belangrijkste doel van Voel je goed! is laaggeletterden (met de nadruk op NT1'ers) een gezonder gevoel en gewicht te geven door gezondheidsvaardigheden te verbeteren. Daarnaast willen we laaggeletterden enthousiasmeren door te gaan met nóg beter leren lezen en schrijven.

Erkenning

Onderzoek wijst uit dat Voel je goed! werkt. De erkenningscommissie Interventies van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) gaf Voel je goed! in 2020 de erkenning 'Goed onderbouwd', erkende Voel je goed! als succesvolle leefstijlinterventie en nam deze op in de Databank Gezond en Actief Leven. Hierdoor is Voel je goed! extra goed vindbaar voor gemeenten en organisaties.

"Er is een heel uitgebreide en zorgvuldige beschrijving van de aanpak en bijbehorende activiteiten. Dit is tot in de puntjes verzorgd en biedt nieuwe aanbieders een heel compleet maatwerkpakket"

de erkenningscommissie

Resultaten

In 2020 boden ruim 40 gemeenten en organisaties (deels samen) Voel je goed! aan. Organisaties komen uit sectoren als volwasseneneducatie, zorg en welzijn. Ook SW-bedrijven (Sociale Werkvoorziening) organiseren Voel je goed! Door de coronapandemie konden niet alle trajecten van Voel je goed! doorgaan. Tegelijkertijd neemt de belangstelling voor Voel je goed! door de komst van corona toe. Dat komt zowel door het onderwerp (een gezonde leefstijl) als door de kwetsbare doelgroep (laaggeletterden).

Online communicatie

Nieuwe website

In 2020 lanceerden we met trots onze nieuwe website.

De belangrijkste doelstellingen waren:

- De website is toegankelijk voor een breed publiek, in uitstraling en inhoud.
- De website is een portal voor iedereen. Alle doelgroepen die hier komen, moeten snel doorgeleid worden naar de plek waar ze moeten zijn.
- De website komt specifiek tegemoet aan de kennisbehoefte van gemeenten en organisaties.
- De website voldoet aan de huidige criteria voor toegankelijkheid en vindbaarheid.
- De website draagt bij aan het herkennen van laaggeletterdheid door een breed publiek.

De belangrijkste doelgroep van onze website is het brede publiek. Daarnaast zijn gemeenten en maatschappelijke organisaties belangrijke doelgroepen. Om aan hun kennisbehoefte tegemoet te komen ontwikkelden we een aparte landingspagina voor gemeenten en een aparte landingspagina voor maatschappelijke organisaties. Op deze pagina's werken we vraaggericht en laten we ons aanbod op een overzichtelijke manier zien. We sluiten daarbij aan bij de belangrijkste vragen die gemeenten en maatschappelijke organisaties hebben en zorgen dat er voor meer informatie direct contact kan worden opgenomen met de juiste adviseur.

Landingspagina voor gemeenten

De landingspagina voor gemeenten is ingericht op basis van ons ondersteuningsaanbod bij beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en kennis en innovatie. Ook laten we zien welke lesmaterialen en instrumenten ingezet kunnen worden. Zo ondersteunen we gemeenten bij een integrale aanpak van laaggeletterdheid.

Landingspagina voor maatschappelijke organisaties

Op de landingspagina voor maatschappelijke organisaties vinden organisaties die willen bijdragen aan de aanpak van laaggeletterdheid informatie over het vinden, bereiken en opleiden van laaggeletterden. Ook staat er informatie op over onze lesmaterialen en onze aanpakken.

Praktijkvoorbeelden

Om het kennisniveau op landelijk, regionaal en lokaal niveau continu te verhogen delen we op onze website praktijkvoorbeelden. Via een speciale filterfunctie kan de gebruiker zeer gedetailleerd zoeken naar relevante praktijkvoorbeelden.

We updaten en verbeteren onze website voortdurend. Een van de doelstellingen voor 2021 is zorgen dat de content op de website nog beter aansluit, en aan blijft sluiten, bij de wensen van onze doelgroepen.

Update nieuwsbrief

Om onze nieuwsbrief beter aan te laten sluiten op de vraag, hebben we deze in 2020 vernieuwd. We voegden onder andere de regionale nieuwsbrieven samen tot één landelijke nieuwsbrief. Gemeenten en organisaties gaven namelijk aan dat ze graag leren van voorbeelden uit andere delen van het land.

Nieuwsbrief

In 2020 verstuurdde we negen nieuwsbrieven naar beleidsmakers, professionals en partners. Vanwege de update van de nieuwsbrief verstuurdde we één nieuwsbrief minder dan gepland. Eind 2020 stond de teller van het aantal ontvangers op 8.358. Dat is minder dan in 2019. Dat komt door het samenvoegen van de ontvangers van regionale nieuwsbrieven. Daar zat veel

overlap in. De interactie is nu wel veel beter. Bij de regionale nieuwsbrieven lag het openingspercentage tussen de 20% en 30%, bij de landelijke nieuwsbrief is dat 30% tot 35%. In de regionale nieuwsbrief klikte tussen de 5% en 15% van de ontvangers door, dat percentage varieert nu van 14% tot 25%.

Sociale media

Via sociale media blijven onze volgers op de hoogte van de aanpak van laaggeletterdheid, onderzoeken, nieuws en praktijkvoorbeelden. Voor mensen die moeite hebben met lezen en schrijven is er op Facebook en Instagram Ik wil leren.

Ons bereik op sociale media is in 2020 vergroot. Op LinkedIn steeg ons volgersaantal met 45% en onze berichten hebben bijna 800.000 spontane weergaven. Op Twitter en LinkedIn samen delen we onze kenr. over de aanpak van laaggeletterdheid met zo'n 21.000 geïnteresseerden.

Stichting Lezen en Schrijven	18422		+ 7,34%
Stichting Lezen en Schrijven	9359		+ 3,97%
Stichting Lezen en Schrijven	12278		+ 51%
Stichting Lezen en Schrijven	2139		nieuw
Ik wil leren	23107		- 1,57%
Ik wil leren	2248		- 48.4%

Programma Expertisepunt Basisvaardigheden

Op 29 oktober 2020 lanceerden we samen met Movisie het Expertisepunt Basisvaardigheden. Het Expertisepunt Basisvaardigheden is dé plek waar iedereen die zich inzet om basisvaardigheden van laaggeletterden te verhogen terecht kan voor kennis en samenwerking, want in het expertisepunt komen kennis, kunde en netwerk samen. Het Expertisepunt Basisvaardigheden is een van de maatregelen van de vervolgaanpak Tel mee met Taal 2020-2024.

Resultaten 2020

Het Expertisepunt Basisvaardigheden richt zich vanuit vier focusgebieden (vraagbaak, netwerk, kwaliteit en onderzoek) op zeven doelgroepen (vrijwilligers, ervaringsdeskundigen, beleidsmakers, werkgevers, wetenschappers, docenten en welzijnsprofessionals). In eerste instantie werkten medewerkers van Movisie en Stichting Lezen en Schrijven samen op alle vier de focusgebieden.

Eind 2020 besloten we in overleg met het ministerie van OCW deze samenwerking op een andere manier vorm te geven en de verantwoordelijkheden te verdelen en eenduidig te beleggen bij een van de twee organisaties: onze stichting is eindverantwoordelijk voor de activiteiten van de focusgroep vraagbaak, Movisie voor de focusgroep onderzoek. Van de focusgroepen netwerk en kwaliteit zijn de activiteiten verdeeld naar doelgroep. Wij richten ons op de doelgroepen gemeenten en beleidsmakers, werkgevers en werknemers, onderwijsprofessionals en vrijwilligers, Movisie op welzijnsprofessionals, wetenschappers en vrijwilligers in het sociaal domein. Wij ontwikkelen daarnaast de website www.basisvaardigheden.nl. Deze werkwijze is efficiënter en duidelijker voor de medewerkers binnen het

Expertisepunt Basisvaardigheden.

Daarnaast hebben we een onderzoeksc commissie opgesteld, de verschillende netwerken gesproken door werkbezoeken, een stakeholders-analyse opgesteld, vragen beantwoord en meer.

Online lancering

Op 29 oktober 2020 organiseerden we een drukbezochte, interactieve lancering en diverse online kennisateliers. Tijdens de kennisateliers werd onderling kennis en ervaring uitgewisseld op basis van een thema, zoals 'Aan de slag met basisvaardigheden in tijden van corona'.

De komende tijd bouwen we verder aan het Expertisepunt Basisvaardigheden. Samen zetten wij ons in voor de professionalisering en meer samenwerking binnen het werkveld.

Project Taalvriendelijke werkvloer

Een van de eerste projecten die voortkomt uit het Expertisepunt Basisvaardigheden is het project Taalvriendelijke werkvloer. Met dit project willen we een sectorgerichte aanpak realiseren waarmee werkgevers de taalvriendelijkheid op de werkvloer vergroten en laaggeletterde werknemers worden geactiveerd om hun basisvaardigheden door scholing te verbeteren. Hierdoor kunnen werkgevers en werknemers hun volledige potentieel benutten, worden de arbeidsmarktpositie en doorstrommogelijkheden van werknemers versterkt en kunnen zij effectiever meedoen op en buiten de werkvloer.

Een gezamenlijke aanpak met werkgevers draagt bij aan het verminderen van het aantal werknemers dat problemen heeft met taal en andere basisvaardigheden. Ook wordt het perspectief van een Leven Lang Ontwikkelen gestimuleerd. Om meer laaggeletterden te bereiken en werkgevers te motiveren wordt de werkvloer als vindplaats ingezet. Zo bieden we laaggeletterden samen met werkgevers passende ondersteuning.

De voorbereidingen voor het project Taalvriendelijke werkvloer startten in 2020. Het project loopt tot en met december 2021. We beginnen met een behoefteonderzoek onder werkgevers in verschillende sectoren. Op basis van deze input ontwikkelen we een toolkit waarin we alle kennis en instrumenten voor werkgevers samenbrengen. Deze toolkit ontwikkelen we in 2021 door op basis van feedback van werkgevers.

Projecten uit restant Tel mee met Taal

Tel mee met Taal was van 2016 tot en met 2019 het actieprogramma van de ministeries van OCW, SZW en VWS. Met dit programma gaf het kabinet een extra impuls om te zorgen dat mensen met een beperkte taalvaardigheid niet aan de kant komen te staan. Het actieprogramma bevatte vijf actielijnen. Actielijn 1 (lokale netwerkaanpak) werd ingevuld door de aanpak Taal voor het leven. Wij kregen subsidie om Taal voor het leven landelijk aan te bieden onder de paraplu van Tel mee met Taal. Tot eind 2019 verzorgden wij de monitoring. Daarna kwam de monitoring bij het ministerie van OCW te liggen, die van plan is een nieuwe landelijke monitor in te richten.

Een deel van de toegekende middelen is niet besteed tijdens de programmaperiode. Dat kwam onder andere door de afwachtende houding vanuit het veld. Er werd gewacht op de nieuwe beleidsdoelstellingen en bestuurlijke afspraken. Daarom werd de subsidieperiode van Tel mee met Taal verlengd tot en met 31 december 2020.

De openstaande middelen gebruikten we in 2020 om lokaal, regionaal en binnen onze stichting de overgang van de oude naar de nieuwe programmaperiode goed te laten verlopen. We investeerden onder andere in een aantal trainingen voor onze medewerkers die nu als adviseur werkzaam zijn in de AMR's (en niet langer in de rol van projectleider). Ook realiseerden we de Week van Lezen en Schrijven. Daarnaast ronden we eerder opgestarte activiteiten af. Ook startten we nieuwe projecten die een relatie hebben met de doelstellingen van Tel mee met Taal: project Landelijk Aanmeldpunt Basisvaardigheden, project Laagtaalvaardige ouders (in samenwerking met Stichting

Lezen), project Taalvriendelijke werkvloer (onder leiding van het Expertisepunt Basisvaardigheden) en het project Inspiratiesessies Direct Duidelijk Brigade. In dit hoofdstuk lees je de belangrijkste resultaten uit de afronding van deze subsidie.

Cursisten en vrijwilligers

Onze partners konden ook in 2020 de voortgang van cursisten op basisvaardigheden en deelname aan de maatschappij monitoren via voortgangstoetsen.

We ondersteunden nieuwe vrijwilligers met de Basistraining. Vanwege de coronapandemie en de geldende coronamaatregelen steeg de vraag naar ondersteuning bij het digitaal coachen van cursisten. Om daaraan te voldoen digitaliseerden we ons aanbod en ontwikkelden we ondersteuningsvarianten voor vrijwilligers. We leerden ze bijvoorbeeld hoe ze cursisten via WhatsApp kunnen begeleiden.

Omdat de monitoring door ons in 2019 werd afgerond, hebben we geen kwantitatieve cijfers over het bereikte aantal cursisten en vrijwilligers in 2020.

Empowerment

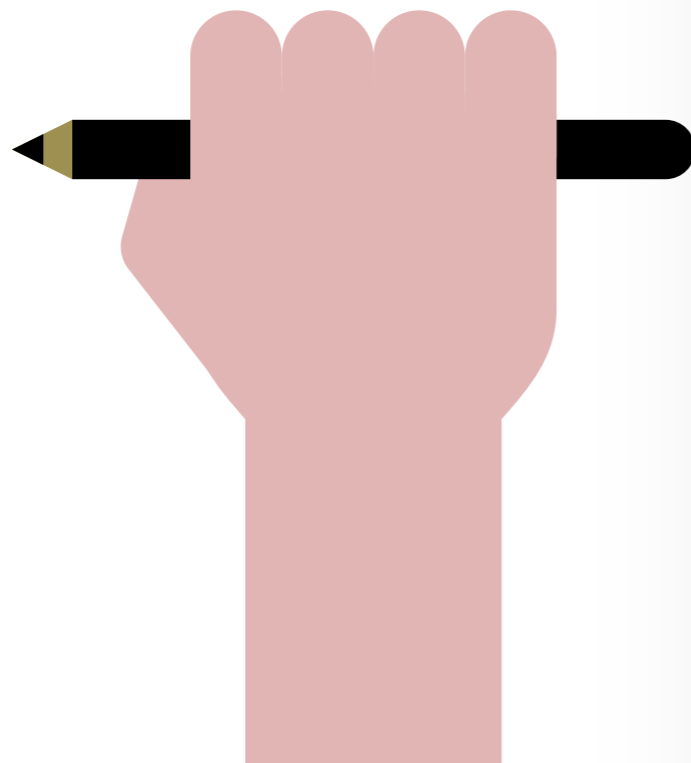
Van 2014 tot 2018 voerden we het pilotprogramma EVA (Educatie voor Vrouwen met Ambitie) uit. Het doel van de pilot was te achterhalen hoe we meer laagopgeleide en laaggeletterde vrouwen in beweging kunnen krijgen en de stap richting een betaalde baan kunnen laten zetten. Op basis hiervan is de Toolkit Empowerment ontwikkeld. Deze toolkit bevat cursussen, een vrijwilligerstraining, inspirerende voorbeelden en wervingsmateriaal voor cursisten en vrijwilligers.

De cursussen waren oorspronkelijk gericht op laaggeletterde vrouwen en vormgegeven in een eigen EVA-stijl. Van partnerorganisaties die de materialen inzetten begrepen we dat er grote behoefte is aan genderneutraal cursusmateriaal, passend bij de overige materialen van Taal voor het leven. Om aan die vraag te voldoen ontwikkelden we in 2020 de cursussen

In je Kracht, Jouw leven en werk en Voor jezelf? in genderneutrale vorm. Van de cursus Voor jezelf? actualiseerden we ook de inhoud en we verwijzen nu actief door naar ander cursusmateriaal. De cursus is ook in de nieuwe huisstijl opgemaakt en een groot deel van de opdrachten wordt als losse werkbladen beschikbaar gesteld, zodat die ook gecombineerd kunnen worden met andere lesmaterialen. Ook brachten we het In je Kracht-kaartspel in genderneutrale vorm uit en we haalden ervaringen en behoeften op zodat we meer spelvormen en foto's konden toevoegen.

EVA

In 2020 overhandigden we ons onderzoek naar beleid voor laaggeletterde vrouwen in gemeenten aan de wethouders van de betrokken gemeenten. Het onderzoek is een verdieping op de Doelgroepenanalyse en laat zien hoe de gemeente Almere, Den Helder en Heerde invulling geven aan het beleid en het aanbod voor laaggeletterde vrouwen met onder andere de inzet van empowerment.

Om ervaringen breed te delen en empowerment op grotere schaal onderdeel te laten worden van het aanbod in Taalhuizen, organiseren we pilots met empowermentcursussen. Met deze pilots ondersteunen we bibliotheken in hun sociaal-maatschappelijke rol en bieden we laaggeletterden de kans om naast basisvaardigheden te werken aan zelfvertrouwen en zelfinzicht, om zo hun toekomstperspectief te vergroten. Er is veel interesse in de pilots, maar door de coronapandemie waren er voor Taalhuizen in 2020 veel beperkingen in de uitvoering.

Aanbod basisvaardigheden

In 2020 ontwikkelden we verschillende nieuwe lesmaterialen (door).

Digitale vaardigheden

Videobellen is voor veel Nederlanders lastig. Toch moeten mensen deze digitale vaardigheid steeds vaker toepassen. Daarom ontwikkelden we nieuw materiaal voor het verbeteren van digitale vaardigheden. We brachten voor Succes! Digitale vaardigheden 3 boekjes, zo'n 30 digitaalkaarten en 5 e-learnings uit over videobellen. Daarnaast ontwikkelden we Ook Digitaal!, waarin de focus ligt op het basisaanbod voor digitale vaardigheden.

Taalbuddy

Taalbuddy is een buddytraject dat mbo-studenten aan elkaar koppelt. De ene student heeft extra begeleiding nodig met taal en de ander zet zich in als buddy. In 2019 werd Taalbuddy opgenomen als landelijk erkend keuzedeel binnen het mbo. Dat betekent dat studenten studiepunten kunnen verdienen met het buddytraject. In 2020 herschreven we het lesmateriaal dat hoort bij het Taalbuddytraject voor leerlingen van het reguliere mbo. In 2021 implementeren we het lespakket.

Overige lesmaterialen

We ontwikkelden Woordkaarten en Leeskringmaterialen en Voor 't zelfde geld kreeg een update naar de nieuwe huisstijl. Voor Succes! Rekenen ontwikkelden we tien

nieuwe boekjes en we vernieuwden de Basishulp bij Succes!

Bekijk onze lesmaterialen op onze website.

Projecten deels gefinancierd uit restantbudget

Daarnaast startten we de projecten Vrijwilligersaanpak en Gemeentelijke Gezinsaanpak op met financiering vanuit het restantbudget Tel mee met Taal. In het project Vrijwilligersaanpak werken we samen met Stichting Het Begint met Taal. We stroomlijnen onze dienstverlening richting gemeenten, vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers.

In het project Gemeentelijke Gezinsaanpak werken we samen met Stichting Lezen en de Koninklijke Bibliotheek. We werken op gemeenteniveau aan het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid, zodat kinderen in hun ontwikkeling minder afgeremd worden door taalachterstanden en ze betere maatschappelijke kansen hebben. We zetten samen met individuele gemeenten, bibliotheken en de VNG een samenhangende gezinsaanpak op waarin gemeenten de regie hebben.

Beide projecten worden in 2021 verder uitgevoerd met andere financiering.

Overige projecten

Naast projecten met financiering vanuit Tel mee met Taal realiseerden we ook mooie projecten met andere financiering.

Het nieuwe Donorregister; ook duidelijk voor laaggeletterden

Op 1 juli 2020 veranderde de donorwet. Vanaf dat moment komt iedereen in Nederland vanaf 18 jaar in het Donorregister. Om voor laaggeletterden duidelijk te maken wat deze verandering inhoudt, voerden we in opdracht van het ministerie van VWS het plan 'Het nieuwe Donorregister; ook duidelijk voor laaggeletterden' uit.

Onze aanpak

We ontwikkelden een lesbrief die aansluit bij de materialen van het ministerie van VWS over de nieuwe donorwet. In de lesbrief staat informatie over het nieuwe Donorregister in eenvoudige taal, gecombineerd met vragen en opdrachten die taalbegeleiders samen met hun cursisten kunnen doorlopen. Vervolgens riepen we taalvrijwilligers en taaldocenten op om aan de hand van de lesbrief cursisten te helpen de informatie over de nieuwe donorwet en orgaandonatie beter te begrijpen. Ook vroegen we hen laaggeletterden te helpen bij het invullen van hun keuze in het nieuwe Donorregister.

“In mijn inburgeringslessen heb ik het onderwerp besproken, dat leverde heel veel discussie op. Mooi om te zien hoe verschillende culturen hiermee omgaan. Ik heb hiervoor delen van de lesbrief gebruikt. De filmpjes waren mooi duidelijk.”

**Marlous Groothuismink |
Taalhuiscoördinator Groningen
(Vinkhuizen en Lewenborg) en Marum |
Taaldocent Alfa College**

“Ik weet nog niet of ik donor wil worden. Door de lesbrief ben ik weer gaan nadenken, wat wil ik? Als ik eruit ben, dan weet ik nu ook hoe ik het moet invullen.”

Dick Voogd, Taalambassadeur

We brachten de lesbrief via verschillende media en kanalen onder de aandacht. Door de coronapandemie vonden er in 2020 minder taalactiviteiten plaats, waardoor de lesbrief minder is ingezet dan verwacht.

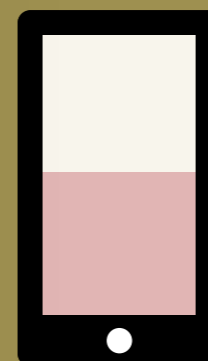
Bekijk de lesbrief bij de nieuwe donorwet.

Landelijk Aanmeldpunt Basisvaardigheden

Om laaggeletterdheid te verminderen en te voorkomen moeten we zoveel mogelijk mensen verwijzen naar geschikt formeel en non-formeel lesaanbod bij hen in de buurt. Om dat te bereiken is er een Bellijn. Mensen die moeite hebben met basisvaardigheden kunnen gratis het telefoonnummer 0800 – 023 44 44 bellen of online het aanmeldformulier invullen om doorverwezen te worden naar een passende cursus. Laaggeletterden weten de Bellijn goed te vinden. Het aantal contactmomenten (zowel telefonisch als online) stijgt jaarlijks.

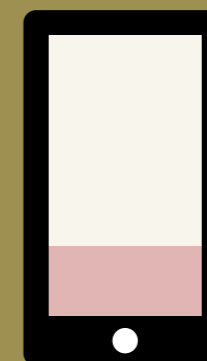
We geloven dat de Bellijn nóg succesvoller kan zijn als we een aantal veranderingen doorvoeren. Het huidige systeem voldoet namelijk niet volledig aan de vernieuwde privacywetgeving, er is behoefte aan kwaliteitsverbetering, we willen de Bellijn duidelijker positioneren en de dienstverlening borgen. Om daarmee aan de slag te kunnen, deden we in 2020 een subsidieaanvraag bij het ministerie van OCW. In oktober werd ons verzoek gehonoreerd. De subsidie loopt tot 2024.

Cijfers 2020

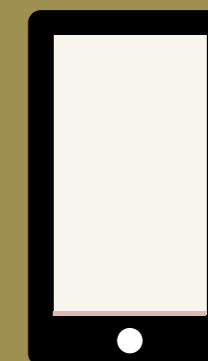
1.689

Aanmelding cursisten

794

Aanmelding vrijwilligers

47

Klachten

641

Overige vragen

Met deze subsidie zetten we het Landelijk Aanmeldpunt Basisvaardigheden op. De belangrijkste doelstellingen:

- Een systeem dat voldoet aan de AVG-wetgeving
- Groter bereik NT1-doelgroep
- Het 0800-nummer wordt op de juiste manier gebruikt en is voldoende bekend
- Goede opvolging mogelijk na het doorzetten van registraties

Eind 2020 is de projectgroep samengesteld die het Landelijk Aanmeldpunt Basisvaardigheden gaat ontwikkelen. Zij werken volgens het Design Thinking Process (DTP). Aan de hand daarvan worden de verschillende onderdelen van het systeem, de positionering, de effectieve samenwerking, de strategieën om de doelgroep te bereiken en de kwaliteitsaspecten getest en ontwikkeld. Voor de fasering en de bijbehorende activiteiten gebruiken we de PDCA-cyclus. Een deel hiervan is gefinancierd uit het restantbudget van Tel mee met Taal 2016-2019. In 2021 starten we met de PLAN-fase, vanaf 2022 staan de DO, CHECK en ACT-fases gepland.

Actieplan Toegankelijk Stemmen

Om verkiezingen voor iedereen toegankelijk te maken stelden het ministerie van BZK, het ministerie van VWS, de Kiesraad, de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken en de VNG het Actieplan Toegankelijk Stemmen op. Dit actieplan bevat tien maatregelen die bijdragen aan bewustwording en toegankelijke verkiezingen, en daarmee aan de uitvoering van het VN-verdrag Handicap. Vijftien politieke partijen ondertekenden het actieplan.

Onze bijdrage

Wij adviseerden over de tekst in het actieplan. Samen met Taalambassadeur Graddie Jansen-van Leeuwen hebben we de tekst bekeken en hertaald, want het bleek niet erg toegankelijk te zijn. Alle betrokkenen reageerden ontzettend enthousiast en onze aanpassingen zijn één op één overgenomen. Daarna assisteerden we bij de

uitvoering van maatregel tien uit het actieplan: 'Politieke partijen oproepen om hun partijprogramma's begrijpelijk en toegankelijk te maken voor iedereen. Partijen kunnen daarbij ondersteuning krijgen van een maatschappelijke organisatie.' Het belangrijkste doel van deze maatregel is begrijpelijke en toegankelijke partijprogramma's. Dat bereikten we door vertegenwoordigers van politieke partijen die betrokken zijn bij het opstellen van verkiezingsprogramma's advies en concrete handvatten te geven over hoe ze toegankelijker kunnen schrijven. Ze kunnen bij ons terecht voor een snelle test: hoe toegankelijk is het taalgebruik in het verkiezingsprogramma? en een workshop 'Eenvoudig communiceren'. Ook kunnen we een klein deel van het programma of campagnemateriaal hertalen.

Een subdoel van deze inzet is het creëren van bewustwording bij politieke partijen over de aanwezigheid van een grote groep mensen in onze samenleving die moeite heeft met lezen, schrijven en rekenen en daardoor met het omgaan met bijvoorbeeld een computer, tablet of smartphone. Bij alle adviezen die we gaven, betrokken we Taalambassadeurs. In maart 2021 ronden we dit project af.

Inspiratiesessies Direct Duidelijk Brigade

In oktober 2019 ging de Direct Duidelijk Brigade van staatssecretaris Knops van start. Het doel is de communicatie van de overheid duidelijker maken. Om hieraan bij te dragen willen we in elke provincie een interactieve inspiratiesessie organiseren over toegankelijke en begrijpelijke overheidscommunicatie en hoe je daarbij ervaringsdeskundigen inzet. In het derde kwartaal van 2020 werd onze subsidieaanvraag hiervoor goedgekeurd door het ministerie van BZK.

Onze aanpak

In 2020 startten we met de voorbereiding van de inspiratiesessies. De sessies zijn bedoeld voor ambtenaren met laaggeletterdheid en/of communicatie in hun portefeuille. Het doel van de inspiratiesessies is ambtenaren activeren aan de slag te gaan met

begrijpelijke communicatie en de kennis en ervaring van ervaringsdeskundigen in te zetten. We focussen daarbij op duurzame toepassing van de geleerde lessen. Dat bereiken we door een praktische voorlichting van deskundigen van Stichting Lezen en Schrijven over begrijpelijk communiceren te combineren met interactie tussen de aanwezige ambtenaren en ervaringsdeskundigen van Stichting ABC. De inspiratiesessies staan gepland voor 2021.

Lees meer over de inspiratiesessies begrijpelijke overheidscommunicatie.

Team Ervaringsdeskundigen Rotterdam

De gemeente Rotterdam wil dat iedereen die in Rotterdam woont mee kan doen in onze samenleving. Voor zo'n 90.000 Rotterdammers is dat lastig, omdat zij moeite hebben met lezen en schrijven. Daarom heeft de gemeente Rotterdam ons gevraagd te helpen met het werven en inzetten van Taalambassadeurs.

Werven van nieuwe Taalambassadeurs

In 2019 en 2020 gingen we op zoek naar een groep Taalambassadeurs die overeenkomt met de diversiteit van de inwoners van Rotterdam. We werven via maatschappelijke organisaties en Rotterdamse opleiders. Deze aanpak was succesvol. In 2020 meldden acht enthousiaste potentiële Taalambassadeurs zich aan. Zij volgen nu een opleiding waarin ze leren wat er van hen wordt verwacht als Taalambassadeur. Ook oefenen ze vaardigheden als presenteren en vragen beantwoorden. Ze krijgen hulp van meer ervaren Taalambassadeurs.

Taalambassadeurs in actie

De meer ervaren Taalambassadeurs zijn in 2020 volop ingezet bij Rotterdamse organisaties. Ze deelden hun ervaringen als ex-laaggeletterden en gaven advies over duidelijke communicatie. Bijvoorbeeld bij de Rotterdamse woningcorporatie Woonstad, waar

bewustwording een belangrijk effect van hun inzet was. Ook op het gebied van gezondheid keken ze mee. Taalambassadeurs beoordeelden onder andere vragenlijsten over long- en nekklachten. Hoe begrijpelijk zijn die eigenlijk?

Lees meer over het project Team Ervaringsdeskundigen Rotterdam.

Agendering

Ad
n 2? b

Samen met partners zetten we ons in om laaggeletterdheid op de agenda te krijgen. Dat doen we onder andere door aan te haken op de actualiteit en met campagnes als de TaalHeldenprijs en de Week van Lezen en Schrijven. Ook publiceren we zelf onderzoeken.

In de media

We zetten ons in om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen bij onder andere het Nederlandse publiek, het bedrijfsleven en de politiek. Sterke en juiste zichtbaarheid in de media is daarbij belangrijk. Media-aandacht in geschreven pers en op radio, nieuwssites en televisie zorgen ervoor dat de aanpak van laaggeletterdheid op de politieke agenda blijft en dat individuen en organisaties in actie komen om laaggeletterdheid te verminderen en te voorkomen.

Free publicity

Om zoveel mogelijk media-aandacht te genereren, benaderen we regelmatig media voor free publicity (gratis media-aandacht). Zo zorgen we rondom de publicatie van eigen onderzoeken en campagnes voor mediamomenten. Ook haken we met inhoudelijke reacties aan op actualiteiten, zoals de publicatie van het jaarlijkse rapport 'Staat van het Onderwijs' van de Onderwijsinspectie. We werken mee aan persvragen en interviewverzoeken vanuit de media als de onderwerpen zorgen voor het agenderen van laaggeletterdheid.

Corona-informatie in begrijpelijke taal

In 2020 was het aanhaken op de actualiteit belangrijker dan ooit. Door de plotselinge uitbraak van het coronavirus verspreidden de overheid, ziekenhuizen, winkels, maatschappelijke organisaties en media daar voortdurend informatie over. Voor laaggeletterden zorgde dit voor meerdere uitdagingen. Er was angst voor het virus en de informatiestroom over corona was groot én moeilijk te begrijpen. Omdat wij het belangrijk

vinden dat iedereen in Nederland de corona-informatie kan begrijpen - dus ook als je moeite hebt met lezen en schrijven - ontwikkelden we corona-informatie in begrijpelijke taal. We maakten speciale video-animaties en deelden via onze website downloadbare posters en flyers (van onszelf en van andere organisaties, zoals Pharos en Stichting ABC). Overheden, ziekenhuizen, winkels en scholen maakten hier intensief gebruik van.

Ook de persconferenties over de coronapandemie waren ingewikkeld. Daar hebben we het ministerie van Algemene Zaken (AZ) op verschillende manieren op gewezen. Op verzoek van de Rijksoverheid hertaalden we de persconferenties. Zo konden laaggeletterden de informatie in begrijpelijke taal lezen. Na enige tijd werd het hertalen van de persconferenties in eenvoudige taal onderdeel van het beleid van de Rijksoverheid.

In de media

Veel landelijke media, waaronder AD.nl, De Telegraaf en RTL Nieuws, besteedden volop aandacht aan onze hertaalde corona-informatie en video-animaties. Taalambassadeur Marco vertelde bij EditieNL (RTL 4) over hoe onzeker de coronacrisis en alle informatie erover hem maakt, omdat hij moeite heeft met lezen en schrijven. Praatprogramma Jinek (RTL 4) nam een deel van dat interview over. Omdat we bijna elk lokaal en regionaal medium met onze corona-informatie en video-animaties benaderden, ontstond er een explosie aan mediaberichtgeving.

TaalHeldenprijs

Met de TaalHeldenprijs bedanken we mensen en samenwerkingsverbanden die zich op een bijzondere manier inspinnen voor een geletterd Nederland. In 2020 reikte H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden voor de zesde keer de TaalHeldenprijs uit aan een Taalcursist, een Taalvrijwilliger en een Bruggenbouwer. Net als bij de TaalHeldenprijs 2018 was er ook dit jaar een publieksprijs.

Het doel van de TaalHeldenprijs is op de eerste plaats alle TaalHelden de aandacht geven die ze verdienen. Daarnaast geeft het ons de kans het brede publiek te activeren en bewustwording over laaggeletterdheid te creëren. Ook is de TaalHeldenprijs een ideale manier voor onze partners om onderling kennis uit te wisselen.

Provinciale TaalHelden

Voorafgaand aan de uitreiking van de landelijke TaalHeldenprijs 2019 organiseerde elk rayon van Stichting Lezen en Schrijven een uitreiking of nominatiefeest om de provinciale TaalHelden in het zonnetje te zetten, het lokale netwerk te versterken en lokaal en regionaal media-aandacht te genereren voor TaalHelden en daarmee voor laaggeletterdheid. De 36 provinciale TaalHelden waren automatisch genomineerd voor de landelijke TaalHeldenprijs.

Landelijke campagne

De genomineerde TaalHelden stelden zichzelf voor op de speciale website www.taalhield.nl. Onze toen kersverse ambassadeur Kees Tol lanceerde de landelijke campagne TaalHeldenprijs 2019 in december 2019. Vanaf dat moment kon het Nederlandse publiek stemmen op hun favoriete TaalHeld.

Bekijk hier de video over de Taalcursisten.

Uitreiking

De feestelijke uitreiking van de TaalHeldenprijs 2019 vond plaats op dinsdag 3 maart 2020 op het nieuwe kantoor van Stichting Lezen en Schrijven in Den Haag, waar we in de zomer van 2019 naartoe verhuisden. Het thema was: 'Vergroot je wereld'. De middag bestond uit een inhoudelijke sessie voor stakeholders, een tour met interactieve workshops en de prijsuitreiking.

Inhoudelijke sessie stakeholders

De middag startte met een inhoudelijke sessie voor onze stakeholders. Tijdens deze bijeenkomst reisden we door de tijd langs vijftien jaar Stichting Lezen en Schrijven en presenteerden we onze nieuwe koers en positionering. 30 regionale en 50 landelijke partners waren hierbij aanwezig. De sessie bestond onder andere uit een interactieve discussie met sprekers Jacco Vonhof (Voorzitter MKB-Nederland), Margriet Sitskoorn (Hoogleraar Klinische Neuropsychologie) en Reinier van Zutphen (Nationale Ombudsman).

Tour met interactieve workshops

Stakeholders, overige relaties, TaalHelden en Taalambassadeurs woonden in gemengde groepen twee interactieve workshops bij. De workshops bestonden uit een combinatie van muziek, inhoud en amusement.

Onderweg was er voldoende tijd om met elkaar in gesprek te gaan, zodat de aanwezigen zich konden laten inspireren door elkaars verhalen en het nieuwe kantoor van Stichting Lezen en Schrijven konden bekijken.

Prijsuitreiking

De middag eindigde met de feestelijke uitreiking van de TaalHeldenprijs 2019. Een vakjury bepaalde de winnaars in de categorieën Taalcursist, Taalvrijwilliger en Bruggenbouwer. De jury bestond uit Lidwien Suur (lid raad van bestuur van Achmea), Natasja Groothuismink (wethouder Werk en Inkomen, Zorg en Onderwijs in Zaandam) en Kees Tol (tv-presentator en ambassadeur Stichting Lezen en Schrijven). Het publiek bepaalde wie er met de publieksprijs vandoor ging. Gers Pardoel trad op en ambassadeur Anita Witzier presteerde het programma. Achmea en de VriendenLoterij maakten ook dit jaar de uitreiking van de TaalHeldenprijs mede mogelijk.

TaalHelden in de media

Bijna 90 lokale, regionale en landelijke bladen, kranten en radio- en tv-zenders besteedden aandacht aan de uitreiking van de TaalHeldenprijs. Genomineerde TaalHelden vertelden in interviews wat het betekent om moeite te hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Er was onder andere media-aandacht van:

- Blauw Bloed (EO, NPO 2)
- Ditjes en Datjes, Hilversum Uit (NTR, NPO Radio 1)
- Je Dag Is Goed (Omroep MAX, NPO Radio 5)
- Koffietijd (RTL 4)
- LINDA.
- Shownieuws (SBS6)
- Volkskrant

Ook via sociale media was er veel aandacht voor de verkiezing en de uitreiking.

Nieuwe ambassadeur

Voorafgaand aan de uitreiking van de TaalHeldenprijs maakten we bekend dat presentatrice Anita Witzier onze nieuwe ambassadeur is. Ze was al regelmatig betrokken bij onze stichting en sloot zich in 2020 officieel aan. Met haar enthousiasme voor onderwerpen die haar na aan het hart liggen bereikt ze een breed Nederlands publiek. Daardoor kunnen we samen steeds meer mensen bewust maken van het nut en de noodzaak om te leren lezen en schrijven.

“Als presentatrice en als moeder beseft ik hoe belangrijk het is dat jong en oud kunnen lezen en schrijven. Via mijn bekendheid en mijn netwerk wil ik daarom mensen bereiken die op taalgebied een steun in de rug kunnen gebruiken. De samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen. Daarom vind ik het belangrijk dat we ook als samenleving omzien naar elkaar. Dan verminderen en voorkomen we sámen laaggeletterdheid.”

Anita Witzier

Week van Lezen en Schrijven

Jaarlijks vindt op 8 september Wereldalfabetiseringsdag plaats. Op die dag is er wereldwijd extra aandacht voor het belang van alfabetisering. Sinds 2005 organiseren we rondom deze internationale dag een themaweek.

Nieuwe naam

Voorheen heette deze themaweek Week van de Alfabetisering. In 2020 kozen we bewust voor een nieuwe naam: Week van Lezen en Schrijven. Partnerorganisaties, media en vooral laaggeletterden zelf gaven eerder aan dat de naam Week van de Alfabetisering ongeschikt is. Het woord 'alfabetisering' is moeilijk om te lezen, te schrijven en uit te spreken. Bovendien geeft het een verkeerd beeld van het onderwerp. Te vaak ontstaat er verwarring met analfabetisme. De naam Week van Lezen en Schrijven is toegankelijker en dekt de lading beter. Iedereen begrijpt nu waar de themaweek over gaat.

(Online) activiteiten

Tijdens de Week van Lezen en Schrijven 2020 kwamen duizenden mensen, honderden taalnetwerken, bedrijven en maatschappelijke organisaties in actie tegen laaggeletterdheid. We boden online een stappenplan aan voor het organiseren van activiteiten. Belangstellenden konden banners, flyers, posters en stickers van de Week van Lezen en Schrijven downloaden. Vanwege alle geldende coronamaatregelen vonden veel activiteiten online plaats. Er werden digitale pubquizen, taal- en rekenvlogs en online taallunches georganiseerd. Misschien nog meer dan voorheen voelde de Week van Lezen en Schrijven als maatschappelijke beweging. Onze drie ambassadeurs Anita Witzier, Kees Tol en René Karst zetten zich op verschillende manieren in om laaggeletterdheid nog bekender te maken bij het Nederlandse publiek. Tv-presentator Sahil Amar Aïssa was de speciale ambassadeur van deze themaweek.

Anita Witzier

Kees Tol

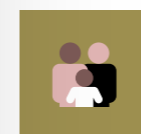

René Karst

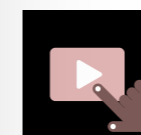
Landelijke campagne

Aan het begin van de Week van Lezen en Schrijven lanceerden we onze bewustwordingscampagne 'Eén van deze mensen...'. De campagne richtte zich op het herkennen van laaggeletterdheid. Met korte filmpjes, sociale media-advertenties, abri's en een radiospot brachten we het onderwerp vooral dicht bij de groep hoogopgeleide Nederlanders. Op onze website kregen zij tips om de signalen van laaggeletterdheid te herkennen en het gesprek hierover te voeren. Zo maakten we het onderwerp breder bespreekbaar en ontstond er meer begrip.

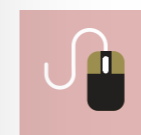
De campagne was opgedeeld in drie fasen, allemaal met eigen bereikcijfers:

Fase 1
bereikte personen: 1.617.767

Fase 2
videoviews: 1.051.089

Fase 3
clicks: 371.457

Herken de signalen.

In de media

Net zoals voorgaande jaren werkten we tijdens de Week van Lezen en Schrijven intensief samen met landelijke media. Het tv-programma 'Make Holland Great Again' (BNNVARA, NPO 3) besteedde een aflevering aan laaggeletterdheid. Taalambassadeurs vertelden hun verhaal, er werd een unieke escaperoom georganiseerd waarbij deelnemers merkten hoe lastig het is om onvoldoende te kunnen lezen en schrijven en Taalambassadeurs, H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden en bekende Nederlanders droegen een gedicht voor. Het tv-programma leverde 245 nieuwe aanmeldingen van taalvrijwilligers op. Een mooi resultaat!

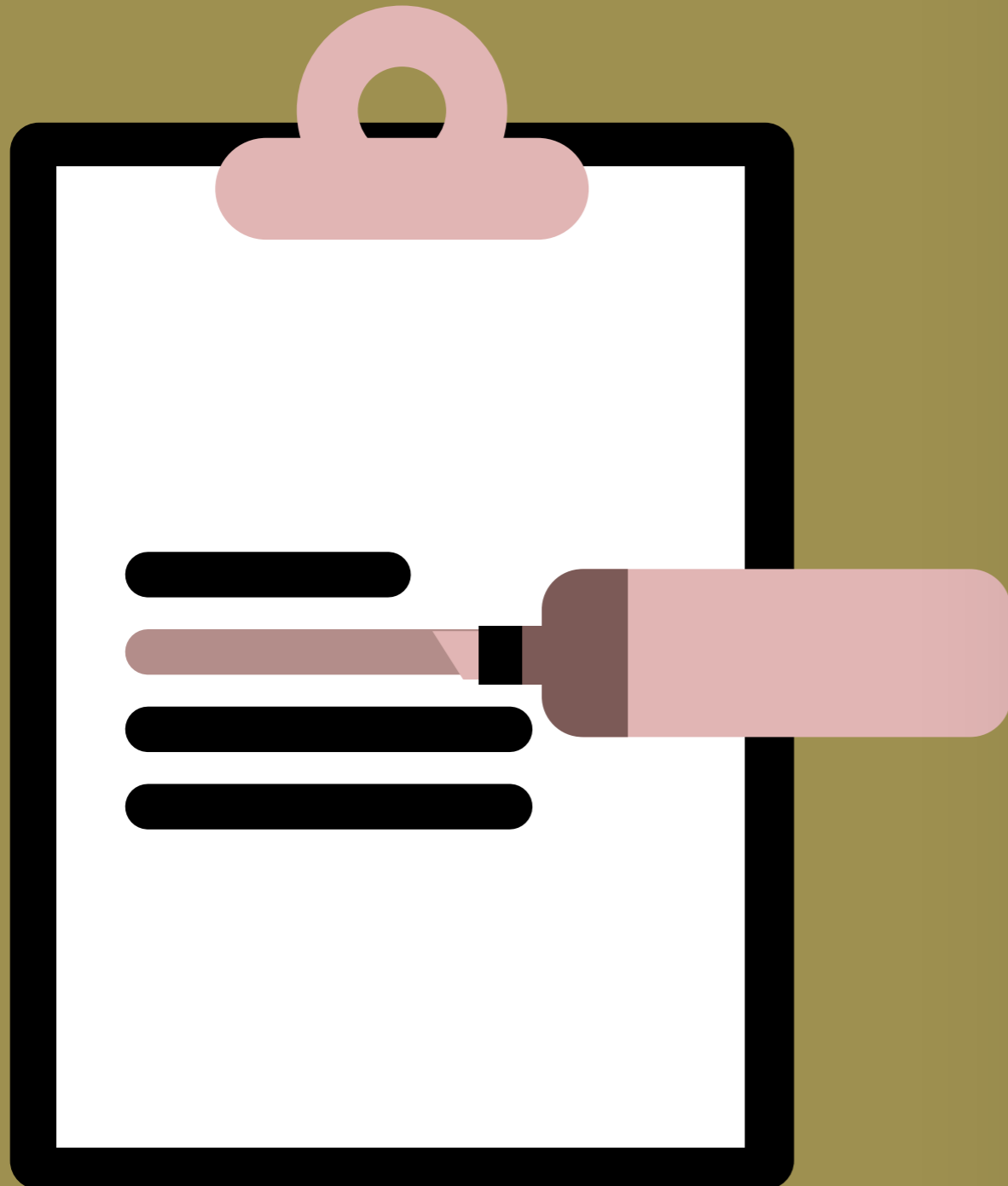
Een greep uit de overige landelijke media-aandacht:

- 5 Uur Show (SBS6)
- De Taalstaat (KRO-NCRV, NPO Radio 1)
- De Vooravond (BNNVARA, NPO 1)
- Goedemorgen Nederland (Omroep WNL, NPO 1)
- LINDA.
- Met Het Oog Op Morgen (NOS, NPO Radio 1)
- VARAgids

Nieuwe huisstijl

In februari 2020 presenteerden we onze vernieuwde, opgefriste huisstijl. De huisstijl sluit aan bij onze huidige identiteit en positionering. Toegankelijkheid staat hierbij voorop, in lijn met waar we voor staan: duidelijk communiceren. Daarom zijn bijvoorbeeld de kapitalen, het &-teken en de ronde schrijfwijze in het logo vervangen. Het lettertype (Helvetica) is één van de meest toegankelijke voor diverse doelgroepen en ook in kleurgebruik, interlinie en beeldgebruik is toegankelijkheid het uitgangspunt.

Onderzoeken

Onderzoeken 2020

Er wordt veel onderzoek gedaan naar omvang, preventie, oorzaken en gevolgen van laaggeletterdheid. Naast het zelf uitvoeren van onderzoeken lezen we mee op onderzoeken van andere organisaties. Een voorbeeld daarvan is de 'Wetenschappelijke Verantwoording Doelgroepenanalyse Laaggeletterden'. Wij zaten als expert in de klankbordgroep van dit onderzoek.

De onderzoeken die we in 2020 publiceerden:

Naam	Onderzoekers	Belangrijkste uitkomst	Publicatiedatum
Evaluatie van het programma Taal voor het leven 2018-2020; Voortgang leesvaardigheid en sociale inclusie	Kohnstamm Instituut	De aanpak Taal voor het leven blijkt te werken: laaggeletterden verbeteren hun leesvaardigheid en ervaren betere taal-, financiële en digitale vaardigheden.	Februari 2020
Laaggeletterdheid binnen de schuldhulpverlening; Traceren van laaggeletterdheid door middel van het Mesis instrument	Vrije Universiteit Brussel	Uit het onderzoek blijkt dat de combinatie van de leesoefening en de vragen over financiële vaardigheden uit Mesis kunnen aantonen of iemand mogelijk laaggeletterd is. Bij twijfel is het gebruik van de Taalmeter aanvullend nodig.	Juni 2020
Beleidsontwikkeling voor laaggeletterde vrouwen met inzet van empowerment. Handreiking voor de regionale aanpak laaggeletterdheid.	Panteia	Doel van dit onderzoek is een handreiking op te leveren die aansluit op de Handreiking Doelgroepenanalyse en gemeenten inspiratie, voorbeelden en tips biedt, gebaseerd op gegevens uit (drie) gemeenten.	November 2020
Online leerbehoeften van laaggeletterden. Behoeftonderzoek onder professionals en laaggeletterden	Stichting Lezen en Schrijven	Uit dit behoefteonderzoek blijkt dat: 1) meer dan 50% van de professionals laaggeletterden online bereikt; 2) 50% van de laaggeletterden onvoldoende digitale vaardigheden ervaart; 3) continuïteit van leren de belangrijkste reden is voor het geven van online onderwijs; 4) bijna 75% van de laaggeletterden het liefst klassikaal onderwijs volgt; 5) er vooral behoefte is aan geschikt materiaal.	December 2020

Bekijk onderzoeken over laaggeletterdheid.

Samenwerkingen

We bundelen de krachten van overheden, kennisorganisaties, zakelijke partners en lokale samenwerkingspartners om laaggeletterdheid op ieders netvlies te houden en in het hele land de scholing te bieden die mensen verder helpt.

Samenwerkingsafspraken

Sinds 2020 ondersteunen we gemeenten vraaggestuurd bij hun regierol in de aanpak van laaggeletterdheid. Door deze nieuwe rol wijzigde de manier waarop we afspraken maken over onze ondersteuning. We leggen onze ondersteuning nu op basis van de regionale/ lokale beleidsplannen vast in samenwerkingsafspraken met de centrumgemeenten van arbeidsmarktregio's (AMR's) en/of met individuele gemeenten. Deze samenwerkingsafspraken gaan over 'mensen en middelen'. We geven gemeenten vooraf inzicht in welke soorten advies, ondersteuning, instrumenten, materialen en trainingen zij van ons kunnen verwachten. Deze afspraken worden jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

In 2021 wordt onze ondersteuning nog redelijk gelijkmatig over de verschillende AMR's verdeeld. Door afname van onze capaciteit en middelen in de toekomst maken we vanaf 2022 scherpere keuzes in de ondersteuning die we aanbieden. We zullen ons inzetten op die plekken waar onze ondersteuning het meest effectief is.

Samenwerkingspartners:

De Leescoalitie

De Leescoalitie wil dat zoveel mogelijk mensen lezer worden, zodat zij goed kunnen functioneren in onze geletterde samenleving. De Leescoalitie bestaat momenteel uit Stichting Lezen (voorzitter), Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, het Literatuurmuseum/ Kinderboekenmuseum, de Koninklijke Bibliotheek, Vereniging van Openbare Bibliotheken en Stichting Lezen en Schrijven. We bundelen onze

krachten om zoveel mogelijk mensen aan te zetten tot lezen en voorlezen.

Movisie

In de Kamerbrief over het vervolg op de Aanpak Laaggeletterdheid (18 maart 2019) wordt gesproken over de noodzaak van een onafhankelijk expertisepunt. Er zijn veel organisaties die zich inzetten voor het versterken van basisvaardigheden en er is op veel plekken informatie te vinden; een landelijk expertisepunt kan al deze informatie samenbrengen. Daarnaast kan een landelijk expertisepunt goede voorbeelden delen, inspiratie bieden en onderzoek, kennisontwikkeling en samenwerking bevorderen. Daarom hebben we samen met Movisie een centraal punt opgezet waar kennis, kunde en netwerk samenkomen. Het Expertisepunt Basisvaardigheden stimuleert kennisuitwisseling en ondersteunt en verbindt organisaties. Ook laten we extra onderzoek uitvoeren naar kennisleemtes en vraagstukken die relevant zijn voor het werkveld. Zo kunnen organisaties hun samenwerking verbeteren en het werkveld op zowel landelijk als lokaal niveau professionaliseren.

Onze missie: Samen zorgen we ervoor dat iedere laaggeletterde kan meedoen in de samenleving. Wij wijzen de weg als onafhankelijke verbinder van kennis, kunde en netwerk gericht op versterking van basisvaardigheden. Meer over dit programma lees je op pagina 22.

Stichting ABC en Taalambassadeurs

We kunnen niet zonder Taalambassadeurs, onze (oud-)cursisten en ervaringsdeskundigen. Zij delen vanuit hun eigen ervaringen met uiteenlopende doelgroepen – van politici tot potentiële taalcursisten – hoe ingewikkeld het leven is als je basisvaardigheden onvoldoende beheerst. Taalambassadeurs geven ons advies over projecten, publicaties, campagnes en evenementen. Ze schuiven regelmatig aan bij bedrijven en organisaties om advies te geven over het bereiken van laaggeletterden en de aanpak van laaggeletterdheid

op de werkvloer. Ook geven ze advies om communicatie en diensten toegankelijker te maken voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Dit alles doen we in nauwe samenwerking met Stichting ABC. Taalambassadeurs ontvangen voor hun werkzaamheden een onkosten- en reiskostenvergoeding volgens de richtlijnen van de Belastingdienst.

Nieuwe samenwerkingen

In 2020 startten we nieuwe samenwerkingen met bedrijven, branchevertegenwoordigers en overheidsinstellingen. Deze zijn vaak gericht op advisering in toegankelijke dienstverlening en eenvoudige communicatie. Voorbeelden hiervan zijn onze samenwerking met de Belastingdienst in het project Toeslagen Herstel en met eX:plain in het project Hertalen VCA Examen. Met het ontwikkelingsfonds voor de technische installatiebranche Wij Techniek kwam een mooie samenwerking tot stand om werknemers in die branche te screenen en waar nodig te ondersteunen. Daarnaast is een prachtige pilot gestart met NOS Lab voor een experiment: een NOS Weekjournaal in eenvoudige taal.

Financiële partners

Ook dit jaar konden wij met trots rekenen op de ondersteuning van onze vaste partners de VriendenLoterij en Achmea. Zij maken het mede mogelijk dat we jaarlijks de TaalHeldenprijs uit kunnen reiken en via campagnes meer mensen bewust kunnen maken van laaggeletterdheid in Nederland. Daarnaast steunden diverse bedrijven ons, zoals DAS en ASR.

VriendenLoterij

Het taboe rond laaggeletterdheid veroorzaakt vaak schaamte bij laaggeletterden. De jaarlijkse bijdrage van onze vaste partner de VriendenLoterij zetten we in om dit taboe te doorbreken en de bewustwording rondom het onderwerp op de agenda te zetten bij het grote publiek. Dankzij de bijdrage van de VriendenLoterij organiseren we bijvoorbeeld het jaarlijkse evenement de

TaalHeldenprijs. Ook kunnen we door de vaste bijdrage blijven innoveren om nieuwe manieren te vinden om laaggeletterdheid te bestrijden en te voorkomen.

Achmea

Achmea verbindt zich al jaren aan Stichting Lezen en Schrijven en de aanpak van laaggeletterdheid in Nederland. Met een structurele bijdrage maken zij het mogelijk dat wij het thema zichtbaar maken in de samenleving. Dit gebeurt onder andere met de TaalHeldenprijs. Achmea zet zich ook binnen de eigen organisatie en klantenkring in voor toegankelijkheid en het gebruik van heldere taal. Sinds het begin van de samenwerking heeft Achmea haar verzekeringsvoorwaarden, brieven aan klanten en teksten op websites doorgelicht en vereenvoudigd.

“Door onze samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven blijven we er alert op dat een deel van onze klanten moeite heeft met lezen en schrijven.”

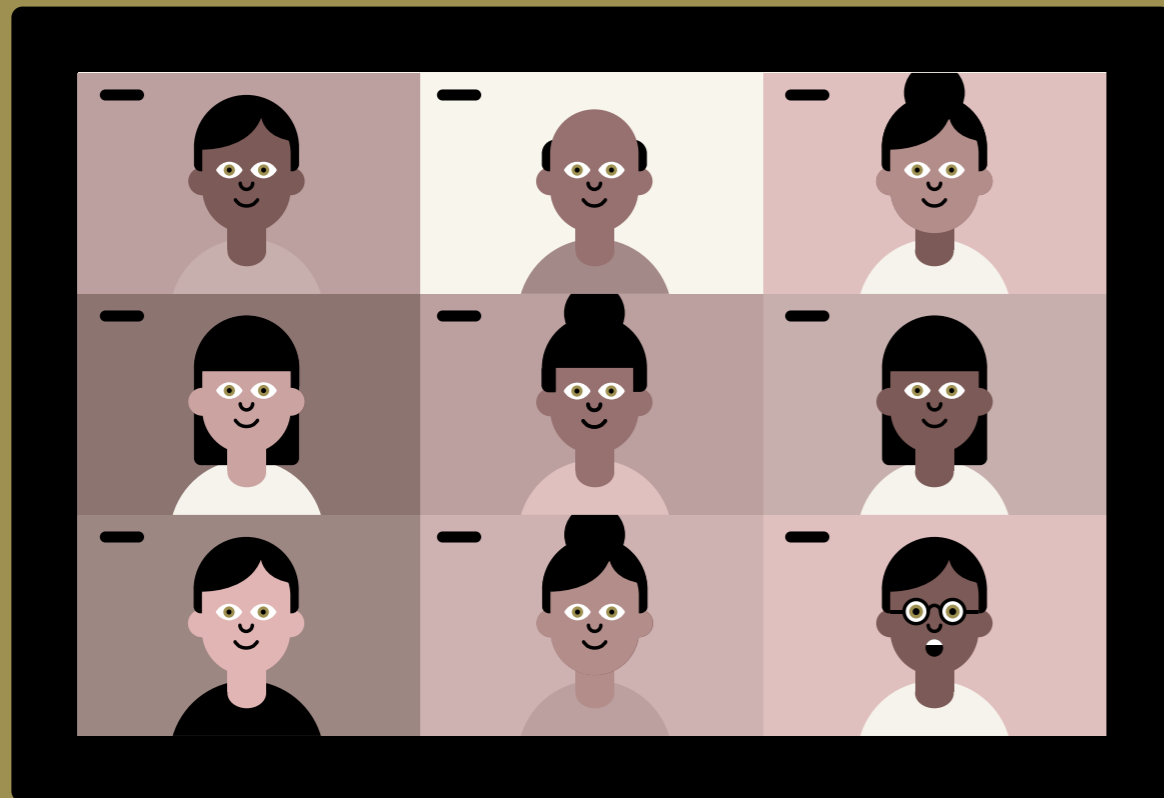
**Jan Wiercx, senior
communicatieadviseur Achmea**

Interview met Jan Wiercx van
Achmea.

FNO

FNO is hoofdfinancier van het project Voel je goed! In 2020 is deze financiering afgerond. Naast FNO maakten ZIF, Lidl, Achmea, Ipskamp Printing en Fonds Taal maakt gezonder deze aanpak mogelijk.

Over ons

De organisatie

Stichting Lezen en Schrijven is een flexibele, energieke organisatie met bevlogen medewerkers die werken aan de aanpak van laaggeletterdheid. Samen met partnerorganisaties, beleidsmakers, docenten en vrijwilligers bouwen we aan duurzame regionale netwerken en ontwikkelen we nieuwe projecten en programma's om laaggeletterdheid te voorkomen en te verminderen.

Tot en met 2019 waren we uitvoerder van de aanpak Taal voor het leven. Sinds 2020 hebben we een nieuwe rol. We ondersteunen gemeenten vraaggestuurd bij hun regierol in de aanpak van laaggeletterdheid. De financiering van onze stichting wijzigde daardoor ook. Sinds 2020 werken we in zo'n twintig verschillende programma's en projecten, met verschillende financiers.

Door deze externe veranderingen moesten we ook intern aan de slag. De uitbreiding van ons projectportfolio vroeg om een meer projectmatige werkstijl en een wendbaardere en plattere organisatiestructuur met minder middenmanagement en meer autonomie voor de adviseurs in de regio. Daarom startten we een organisatie-ontwikkeltraject. We kunnen nu meer innovatie en variatie in projecten en programma's en samenwerking realiseren.

Nieuwe organisatievorm

In 2020 maakten we de overstap naar een matrixorganisatie waarin kennismanagement en innovatie centraal staan. Het uitgangspunt van de transitie was dat de nieuwe werkwijze voor, door en met de medewerkers zelf vormgegeven zou worden. We deden het volgende:

1. We wijzigden de topstructuur van de organisatie. Sinds 1 april 2020 heeft de stichting twee directeuren en vijf MT-leden. De organisatie bestaat uit vier regioteams, een team Innovatie, Kennis en Communicatie en een team Bedrijfsvoering.
2. We wijzigden het functiehuis.
3. We stelden transitieteams samen die de organisatiewijziging concreet maakten. Deze teams adviseerden over hoe de nieuwe werkwijze in de praktijk kon worden gebracht. De implementatie daarvan vond grotendeels in 2020 plaats en zal in 2021 verder worden uitgevoerd.

Het organisatie-ontwikkeltraject was een grote opdracht. We zijn trots op de flexibiliteit en het enthousiasme van collega's om deze uitdaging tot een goed einde te brengen.

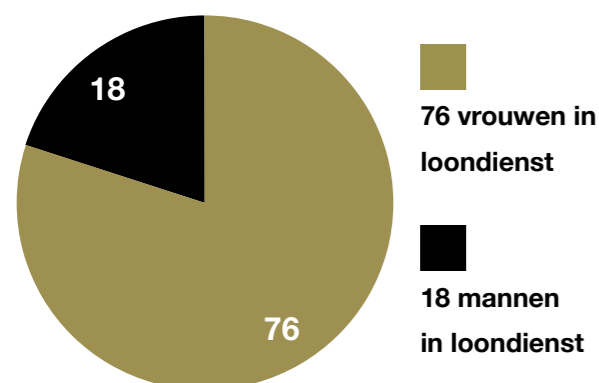
Coronapandemie

Heel Nederland kreeg in 2020 te maken met de beperkingen naar aanleiding van de coronapandemie. Onze medewerkers merkten de impact daarvan ook. Thuiswerken was de norm en er werden geen bijeenkomsten, trainingen of sessies meer georganiseerd of bijgewoond. Taalhuizen, gemeentehuizen, bibliotheken en buurthuizen die non-formele educatie aanboden moesten hun deuren sluiten. Dat vroeg om aanpassing en gewenning. Gelukkig werkten onze teams in de regio al grotendeels vanuit huis en waren onze ICT-faciliteiten al op het juiste niveau ingericht.

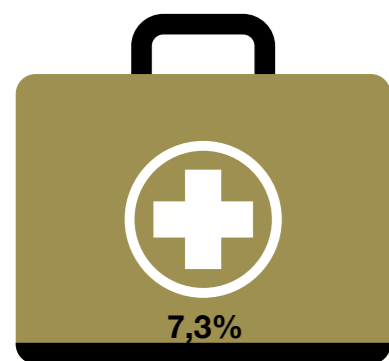
We vinden een goede balans tussen werk en privé belangrijk en zetten ons daarom in om zowel een zakelijke als sociale werkgever te zijn. De coronapandemie bood ons de kans die ambitie waar te maken. We organiseerden online LES-dagen (interne kennisdeelsessies), webinars, pubquizen en verstuurd attenties. Zo stimuleerden we een positieve onderlinge sfeer en het delen van inspiratie en kennis in digitale vorm.

Het team

Een bevlogen team is nodig om onze ambities waar te maken. Eind 2020 stond de teller op 94 medewerkers (76,53 fte) in loondienst. De verhouding man/vrouw bedroeg 76 vrouwen en 18 mannen. In 2020 verlieten 16 collega's de stichting, waarvan sommigen vanwege het organisatie-ontwikkeltraject en onze nieuwe rol als ondersteuner van gemeenten. Gelukkig was er ook nieuwe aanwas. In 2020 verwelkomden we 14 nieuwe enthousiaste vaste medewerkers. Daarnaast werkten 7 collega's op inhuurbasis.

Binnen onze stichting geven we jongeren graag de kans om te leren. Dat doen we onder andere door scholieren en studenten stage te laten lopen en een concrete opdracht te laten uitvoeren. In 2020 hadden we 4 stagiaires, waarvan er 1 na de stageopdracht en afstuderen bij ons in dienst kwam.

In 2020 bedroeg het ziekteverzuim gemiddeld 7,3%. Om dit gemiddelde naar beneden te brengen startten we met een proactief gezondheidsbeleid. De eerste positieve effecten daarvan zijn al zichtbaar.

Ontwikkeling en werkplezier

We voeren als stichting steeds meer verschillende projecten tegelijkertijd uit. Om dat goed te kunnen doen is een eenduidige, gestructureerde manier van samenwerken belangrijk. We besteedden in 2020 daarom veel aandacht aan (nog) beter projectmatig werken. We focusten ons daarbij op de professionele ontwikkeling die nodig was om invulling te geven aan onze nieuwe rol als vraaggericht ondersteuner van gemeenten bij hun aanpak laaggeletterdheid. We investeerden in de ontwikkeling van (nieuwe) competenties die hiervoor nodig zijn door meerdaagse trainingen te organiseren op het gebied van resultaatgericht werken, adviesvaardigheden, gesprekstechnieken en projectmanagement. Alle medewerkers namen hier verplicht aan deel.

Daarnaast zetten we flinke stappen op het gebied van monitoring van projectvoortgang. Met behulp van de Plan, Do, Check, Act-cyclus beoordeelden we alle projecten zowel inhoudelijk als financieel en stelden we waar nodig bij.

Omdat we onze organisatiecultuur willen voeden en versterken, besteedden we in 2020 ook tijd en aandacht aan werkplezier, samenwerken, een goede collegiale sfeer en betrokkenheid bij het werk en de organisatie.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (or) heeft vijf leden. Zij vertegenwoordigen verschillende teams.

Organisatie-ontwikkeltraject en twee adviesaanvragen

Het jaar 2020 stond voor de or bijna geheel in het teken van het organisatie-ontwikkeltraject. De noodzaak om anders te gaan werken ondersteunde de or volledig. De or creëerde voor de bestuurder de mogelijkheid om beslissingen te nemen waarbij het organisatiebelang en het medewerkersbelang in evenwicht zijn.

De or ontving in 2020 twee adviesaanvragen. In de eerste adviesaanvraag verzocht de bestuurder de or te

reageren op een ontwikkelplan op hoofdlijnen. De tweede adviesaanvraag ging over de invulling van de transitie, een was-wordt-lijst en het sociaal plan. In de reactie op deze aanvragen noemde de or aandachtspunten, oplossingsrichtingen en concrete suggesties, gebaseerd op input van medewerkers tijdens bijeenkomsten, werkbezoeken, literatuuronderzoek en advies van een externe adviseur.

De kern van de adviezen van de or luidde:

- Verkies kwaliteit boven snelheid.
- Zorg voor transparante communicatie vanuit het oogpunt van de medewerker.
- Vooruitkijkend naar de nieuwe organisatie:
  - Focus op een gedegen HR-instrumentarium.
  - Aandacht voor de borging van inhoudelijke kennis.
  - Aandacht voor het welbevinden van de medewerkers.

Als we voorzichtig terugkijken kunnen we concluderen dat de medezeggenschap van de or van meerwaarde is geweest in het organisatie-ontwikkeltraject. Een aantal adviezen in het belang van de medewerkers zijn opgevolgd. In 2021 evalueren we het organisatie-ontwikkeltraject.

Nieuwe gesprekspartner

Sinds april 2020 hebben we een tweekoppige directie: een directeur-bestuurder met een externe focus en een adjunct-directeur met een interne focus. Door deze verandering heeft de voormalig directeur-bestuurder haar rol in de medezeggenschap overgedragen aan de adjunct-directeur. Zij was de tweede helft van 2020 de gesprekspartner van de or.

Enquête

In november 2020 stuurde de or alle medewerkers een enquête om informatie op te halen over wat er speelt in de organisatie. Het aantal reacties was overweldigend. De belangrijkste uitkomst was dat er veel vertrouwen is in de toekomst van Stichting Lezen en Schrijven.

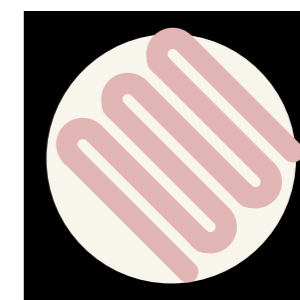
Daarnaast kwamen er een aantal aandachtspunten en suggesties naar voren rond thema's als:

- Werken in de matrix
- Werken tijdens de coronapandemie
- Planning-, voortgang-, en beoordelingscyclus (PVB-cyclus)

De or koos ervoor om de PVB-cyclus in 2020 met de directie te bespreken. In 2021 wordt de PVB-cyclus aangepast. Hierop is het instemmingsrecht van toepassing.

Verkiezingen

2020 was het laatste volle jaar van de zittingsperiode van de or in de huidige samenstelling. In april 2021 neemt de nieuwe or zitting. In 2020 is er al voorbereid op de verkiezingen en zijn collega's via verschillende communicatiekanalen benaderd om zich kandidaat te stellen.

Bestuur en raad van toezicht

Stichting Lezen en Schrijven (statutaire naam) is een onafhankelijke stichting, gevestigd in Den Haag. De stichting heeft een dagelijks bestuur bestaande uit een directeur-bestuurder. Daarnaast is er een raad van toezicht. In 2020 zijn de statuten niet gewijzigd.

Bestuur

Geke van Velzen is als directeur-bestuurder verantwoordelijk voor het:

- dagelijks bestuur van Stichting Lezen en Schrijven;
- formuleren van het strategisch beleid van de stichting;
- opstellen en uitvoeren van de visie op korte en lange termijn.

Met deze inrichting onderschrijft de stichting de maatschappelijke normen voor 'goed bestuur': de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen (voorheen Code Wijffels). Die bepaalt onder meer:

- de scheiding tussen bestuur en toezicht;
- een vastgesteld reglement voor bestuur en raad van toezicht;
- een door alle bestuursleden, medewerkers, freelancers en stagiaires ondertekende gedragscode;
- de publicatie van jaarverslagen, inclusief jaarrekeningen (inclusief controleverklaring) op de website www.lezenenschrijven.nl;
- het vrijwilligersbeleid, met daarin onder meer beschreven de activiteiten die vrijwilligers uitvoeren, de communicatie met de vrijwilligers en de mogelijke vrijwilligersvergoeding.

Naar aanleiding van de organisatiewijziging (voorbereid in 2019 en uitgevoerd in 2020) zijn de functies van de adjunct-directeur en het MT aangepast en anders vormgegeven. In plaats van een driekoppig MT met één directeur-bestuurder hebben we nu een tweekoppige directie met daaronder een MT (directie plus vijf managers).

De directeur-bestuurder voert samen met de adjunct-directeur de collegiale directie over de organisatie. Samen met de vier regiomanagers en de manager Innovatie, Kennis en Communicatie vormen zij het managementteam. In 2020 is Antoinette de Graaf-Driesen aangesteld als adjunct-directeur. Daarnaast is Marilyn A-Kum aangesteld als regiomanager Zuid-Oost, Gerlinde Podt als regiomanager Noord-West en Bertus Wilbrink als regiomanager Noord-Oost. Ester van der Wiel werkte al bij de stichting en kreeg naar aanleiding van het organisatie-ontwikkeltraject de functie regiomanager Zuid-West. Suzannah Vree was ook al in dienst en kreeg de functie Manager Innovatie, Kennis en Communicatie.

Raad van toezicht

Stichting Lezen en Schrijven onderschrijft de maatschappelijke normen voor 'goed bestuur'. De raad van toezicht speelt daarbij een belangrijke rol en houdt, zoals de naam ook zegt, toezicht op het beleid, de algemene gang van zaken van de maatschappelijke normen voor 'goed bestuur' en de algemene gang van zaken van de stichting. De raad benoemt de directeur-bestuurder.

In 2020 bestond de raad van toezicht uit:

- Mariëtte Hamer (voorzitter), voorzitter SER
- Tof Thissen, directeur UWV Werkbedrijf
- Sheila Sitalsing, journaliste en columniste
- Joost Farwerck, CEO KPN
- Simone Heidema, oprichter en CEO GPI Risk Finance Governance
- Pieter Cortenbach, partner en eigenaar Vanderkruis

Door de gemengde samenstelling is de raad een verbindende schakel tussen de stichting en de maatschappij. De leden spelen in hun eigen vakgebied een toonaangevende rol, zijn begaan met maatschappelijke thema's en erkennen het belang van geletterdheid. De raad van toezicht benoemt uit zijn midden twee leden die de auditcommissie vormen. De leden worden benoemd voor een periode van drie

jaar. Daarna kunnen ze opnieuw voor drie jaar worden benoemd. De directeur-bestuurder en toezichthouders hebben geen nevenfuncties die conflicteren met de belangen van de stichting.

Verslag raad van toezicht

De raad van toezicht en de directeur-bestuurder kwamen in 2020 vier keer bijeen. Ook de auditcommissie kwam vier keer bijeen. Minimaal één keer per jaar staat de raad van toezicht stil bij (de beheersing van) de risico's van de stichting. De raad keurde de jaarrekening, begroting, kwartaalcijfers en mandaatregeling goed. Ook het jaarplan, de nieuwe huisstijl en de landelijke programma's Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten en Expertisepunt Basisvaardigheden zijn besproken. Daarnaast zijn de leden van de raad van toezicht betrokken bij het organisatie-ontwikkeltraject.

Honorering directeur-bestuurder en leden van de raad van toezicht

De leden van de raad van toezicht doen hun werkzaamheden onbezoldigd. Dat betekent dat ze er geen geld voor krijgen. De directeur-bestuurder ontvangt wel een salaris van de stichting. Haar salaris is door de raad van toezicht goedgekeurd en valt, evenals het salaris van de adjunct-directeur, binnen de normen van de Wet normering topinkomens (WNT) voor topfunctionarissen binnen (semi)publieke organisaties. De leden van de raad van toezicht en het bestuur mogen de onkosten voor reis en verblijf en zakelijke onkosten die zijn gemaakt ten behoeve van Stichting Lezen en Schrijven declareren. In 2020 maakte de raad daar geen gebruik van.

Prinses Laurentien, oprichter Stichting Lezen en Schrijven

Sinds 2001 zet H.K.H. Prinses Laurentien der Nederlanden zich in voor de bevordering van geletterdheid. In 2004 is op haar initiatief Stichting Lezen en Schrijven opgericht. Met de oprichting wilde prinses Laurentien zoveel mogelijk partijen verbinden die al actief waren, of zouden moeten zijn, op het gebied van laaggeletterdheid. Want ondanks het hoge aantal laaggeletterden, werd het destijds niet als serieus maatschappelijk vraagstuk erkend. In 2009 is Prinses Laurentien benoemd als Speciaal Gezant Geletterdheid voor UNESCO, waarmee ze zich wereldwijd inzet voor de problematiek van laaggeletterdheid.

In 2014 volgde Marja van Bijsterveldt de prinses op als voorzitter van Stichting Lezen en Schrijven. Prinses Laurentien zelf werd erevoorzitter, een functie die ze eind 2017 neerlegde. De stichting en haar oprichter werken nog steeds nauw samen. Zo reikt de prinses jaarlijks de TaalHeldenprijs uit.

Prinses Laurentien

Financiën

Samenvatting financiële resultaten, inclusief toelichting inkomsten

Stichting Lezen en Schrijven financiert haar activiteiten met publieke en private baten. De verhouding van de verdeling van deze baten is 95% publiek en 5% privaat.

Baten

De totale inkomsten (som van de geworven baten) in 2020 bedragen € 9.675.915. Dat is € 2.634.077 lager dan in 2019 en € 560.291 lager dan begroot voor 2020.

De afwijking ten opzichte van de begroting wordt grotendeels veroorzaakt door de volgende factoren:

- Ten eerste realiseerden we lagere personele- en materiële uitgaven waarvoor we subsidie ontvangen vanuit het programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten (€ 1.587.869). Dit komt enerzijds doordat de oplevering van de regionale plannen in de arbeidsmarktregio's (AMR's) meer tijd nodig had. Dit leidt er ook toe dat de samenwerkingsafspraken met AMR's later worden gerealiseerd. Anderzijds realiseerden we hogere personele- en materiële uitgaven dan begroot op het uitnutten van het restantbudget uit het programma Taal voor het leven (actielijn 1 Tel mee met Taal) (€ 762.408).
- Ten tweede zijn we nieuwe projecten gestart die we niet hadden begroot. Ook zijn we een nieuw programma gestart, Expertisepunt Basisvaardigheden. In totaal bedragen de inkomsten van deze nieuwe projecten in 2020 € 339.556.

Baten van subsidies (projecten)

De subsidies van overheden bedragen in 2020 € 9.300.516. Deze subsidies zijn voornamelijk bestemd voor: het restantbudget uit het programma Taal voor het leven, het programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten, de pilot Educatie voor Vrouwen met Ambitie (actielijn 4 Tel mee met Taal), het project Team Ervaringsdeskundigen in Rotterdam en het in 2020 gestarte programma Expertisepunt Basisvaardigheden.

Baten van organisaties zonder winststreven (projecten)

In totaal hebben we in 2020 € 88.313 verantwoord als baten van organisaties zonder winststreven. Deze baten hebben we ontvangen van onder andere Mooiste Contact Fonds van KPN en Fonds NutsOhra en zijn afrondingen van projecten.

Baten van loterijorganisaties (donaties)

Onder baten van loterijorganisaties vallen de baten die we als ongeoormerkt aanmerken. Door middel van fondsenwerving zetten we hierop in.

De baten van loterijorganisaties bedragen in 2020 € 235.091. Dit bedrag is verkregen van de VriendenLoterij. Stichting Lezen en Schrijven besteedt deze baten aan agendering, projecten en activiteiten die niet volledig gefinancierd worden vanuit subsidies. De samenwerking met de VriendenLoterij is in 2016 positief geëvalueerd en is verlengd tot en met 2021. De jaarlijkse vaste bijdrage is € 200.000. In 2020 bedraagt de aanvullende opbrengst uit de kwartaalafdrachten en extra trekking € 35.091.

Baten van bedrijven (donaties)

Onder baten van bedrijven vallen de baten die we als ongeoormerkt aanmerken. Door middel van fondsenwerving zetten we hierop in.

In 2020 is € 37.620 als baten van bedrijven verantwoord, afkomstig van onder andere Achmea en DAS. De inspanningen op het gebied van fondsenwerving zijn in 2020 lager dan begroot.

Baten van particulieren (donaties)

Onder baten van particulieren vallen de baten die we als ongeoormerkt aanmerken.

De in 2020 ontvangen baten van particulieren bedragen € 7.644.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten (projecten)

In 2020 hebben we naast de grote subsidiestroom meer ingezet op projecten en opdrachten in de private

sector. De richtlijnen van onze jaarrekening schrijven voor dat we dit onderdeel als saldo van baten en lasten presenteren. In 2020 bedragen de baten € 74.125 en de lasten € 67.395. Per saldo hebben we in 2020 € 6.730 verantwoord. Deze baten hebben we ontvangen uit onder andere het project Nieuwe Donorwet bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), project Toeslagen Herstel bij de Belastingdienst en project Hertalen VCA Examen bij eX:plain.

Lasten

De totale lasten bedragen in 2020 € 9.607.530. Deze lasten bestaan uit de bestedingen aan de doelstellingen, wervingskosten en de kosten beheer en administratie. De gerealiseerde lasten zijn € 603.966 lager dan begroot.

Besteed aan de doelstellingen

De bestedingen aan de doelstellingen van € 9.450.806 betreffen de doorbelaste organisatiekosten (€ 7.775.564) en de gerealiseerde materiële lasten (€ 1.675.241). In 2020 is € 9.450.806 besteed aan de doelstellingen. Dit is € 559.614 lager dan begroot, voornamelijk door de onderbesteding in het programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten (zoals we hierboven onder de baten hebben toegelicht). De uitgaven die in 2020 nog niet zijn gedaan, zullen we in de latere jaren van de subsidieperiode realiseren.

Wervingskosten

De kosten voor eigen fondsenwerving bedragen in 2020 € 38.677. Hiervan bestaat € 21.340 uit doorbelaste organisatiekosten en € 17.336 uit de materiële kosten van de fondsenwerving.

Kosten beheer en administratie

De totale organisatiekosten (waaronder de personeelslasten, afschrijvingen, huisvestingslasten, kantoorlasten en algemene lasten) bedragen in 2020 € 7.914.952. Deze organisatiekosten zijn € 252.143 lager dan begroot, voornamelijk door lagere personeelskosten. De kosten beheer en administratie (€ 118.047) bestaan voornamelijk uit bedrijfskosten en stagevergoedingen die

niet specifiek aan een project toe te wijzen zijn.

Resultaat

Het resultaat bedraagt € 64.974 positief. Ten opzichte van de begroting is dit € 42.264 hoger dan begroot. Dit komt doordat de kosten van beheer en administratie voor een groter deel zijn doorbelast aan de lopende programma's. Daarnaast hebben we in 2020 resultaat geboekt op een aantal lopende projecten.

Beleggingen

Stichting Lezen en Schrijven belegt niet met haar gelden en heeft geen beleggingsbeleid.

Reserves en fondsen

Stichting Lezen en Schrijven besteedt zoveel mogelijk van haar middelen direct aan de doelstellingen. Wel heeft Stichting Lezen en Schrijven een tweetal reserves op de balans staan.

Continuïteitsreserve

Opgebouwd om potentiële risico's op te vangen in de bedrijfsvoering, zoals:

- Ongedekte werkzaamheden.
- De noodzaak van cofinanciering voor het verkrijgen van projectfinanciering.
- Opvangen van bedrijfsrisico's.

Als buffer om deze en potentieel andere risico's het hoofd te bieden verwachten wij een reserve van ca. € 1.466.000 nodig te hebben. Op dit moment is er € 1.074.319 beschikbaar in de continuïteitsreserve. Deze wordt de komende jaren aangevuld tot het gewenste niveau. Het bestuur van Stichting Lezen en Schrijven heeft volledig vertrouwen in het bereiken van de continuïteitsreserve tot gewenst niveau. Externe factoren zoals bijvoorbeeld de coronacrisis doen niets af aan dit vertrouwen.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve (€ 50.000) is gevormd uit vrij ontvangen gelden en is door de raad van toezicht

bestemd voor specifieke doelstellingen in de komende jaren. Voornamelijk kosten van een verhuizing na afloop van het huidige huurcontract in Den Haag en aanschaf van software voor de bedrijfsvoering. Het benodigde niveau van de bestemmingsreserve verwachten wij over vier jaar op ca. € 200.000 en wordt de komende jaren aangevuld.

Bestemmingsfonds

Het saldo van het bestemmingsfonds (€ 7.500) is bestemd voor de uitreiking van de TaalHeldenprijzen 2020 in maart 2021. Deze bijdrage is mogelijk gemaakt door Achmea.

Risico's en onzekerheden

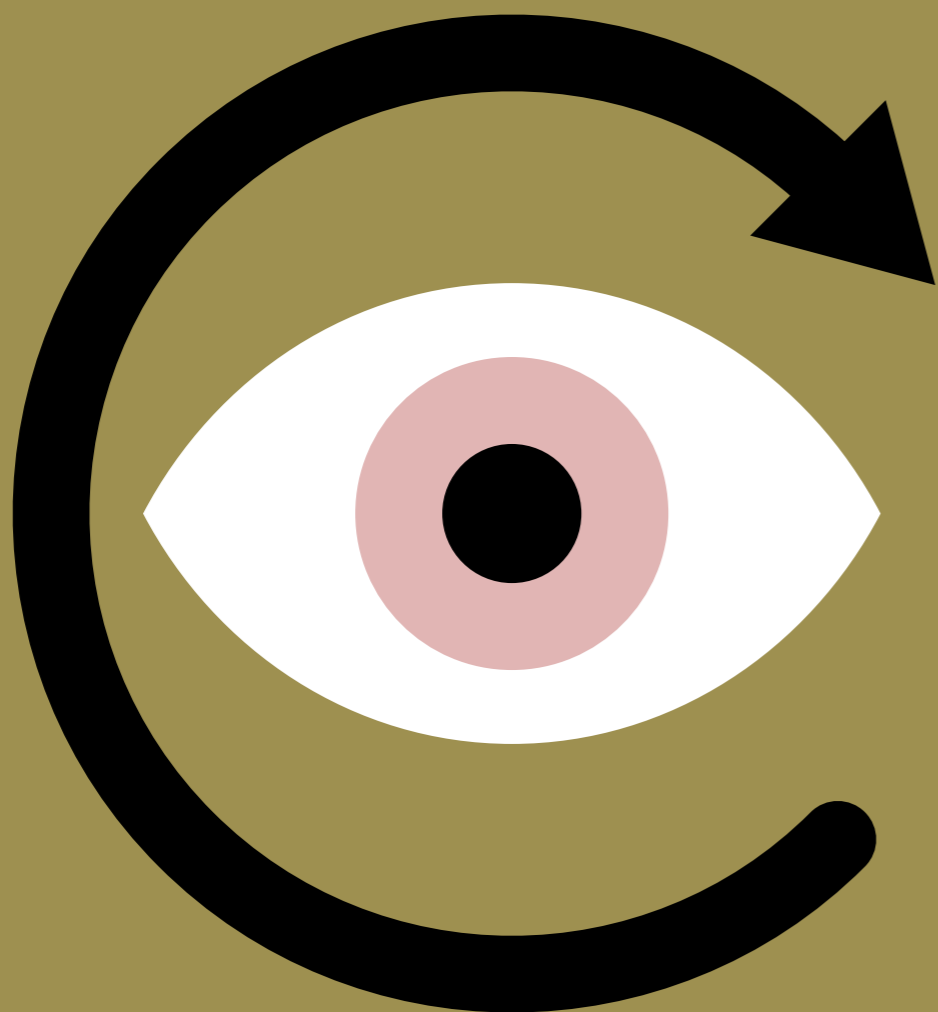
Om financiële risico's te beheersen, maakt Stichting Lezen en Schrijven met al haar opdrachtgevers afspraken over (wettelijke) verplichtingen, de monitoring van resultaten en verantwoording. Door interne procedures zorgen we ervoor dat we hieraan kunnen voldoen. De projectbudgetten worden gemonitord volgens een planning & control-cyclus. Periodiek wordt met de budgethouders gekeken naar de begroting, de realisatie ten opzichte van de begroting en de verwachte kosten voor de komende periode. Ook vindt er een koppeling plaats tussen de inhoudelijke voortgang en de financiële realisatie. Voor het programma Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten maakten we in 2020 elk kwartaal een inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage op, die we met de stuurgroep vanuit de ministeries bespreken.

Koers uitzetten

Stichting Lezen en Schrijven is volop aan de slag op de ingeslagen weg, een koers die is uitgezet in het Meerjarenplan 2020-2024. Daarin voorzien we de komende jaren meer diversiteit in de geldstromen, zodat we minder afhankelijk zijn van de subsidie Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten. Het doel hierbij is om ook in de toekomst een landelijk relevante organisatie te blijven, want ons werk om laaggeletterdheid te voorkomen en aan te pakken is nog niet klaar. Daarnaast

willen we een duurzame en financieel gezonde organisatie zijn en blijven.

Vooruitblik

Met energie samen verder. Wij zijn de motor achter een geletterd Nederland.

We zijn een innovatieve, vraaggerichte en ondernemende organisatie. In 2021 maken we dat met nieuwe projecten en initiatieven waar. We voeren een aantal grote projecten en programma's uit in het kader van Tel mee met Taal, waaronder de ondersteuning van de Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten. Daarnaast werken we aan andere (nieuwe) programma's en projecten die laaggeletterdheid in Nederland helpen voorkomen en verminderen.

We werken met drie verschillende typen activiteiten:

- Agendering en activering
- Uitvoering en advisering
- Innovatie en kennisontwikkeling

We werken daarbij nauw samen met onze samenwerkingspartners en laaggeletterden. Van alles wat we doen willen we de samenhang zien en brengen we de resultaten in beeld. De grootste uitdaging is om alle programma's en projecten uit te voeren en tegelijkertijd nieuwe plannen te bedenken en gefinancierd te krijgen.

Agendering en activering

De coronapandemie maakte extra duidelijk hoe belangrijk (digitale) basisvaardigheden zijn om mee te kunnen doen in de samenleving. Ook het belang van eenvoudige communicatie werd nog zichtbaarder. In 2021 gaan we de economische gevolgen van de coronacrisis voelen. Laaggeletterden zijn in die context extra kwetsbaar. Daarom doen wij er alles aan om ervoor te zorgen dat zij ook kunnen profiteren van (de extra inzet op) om- en bijscholing. Zo zetten we in op een Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen. We denken daarmee ook vooruit, onder andere naar de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 en de gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

Daarnaast werken we aan activering op en bewustwording van het thema laaggeletterdheid bij een breed publiek. Dat doen we met campagnes zoals 'Eén van deze mensen',

gericht op het herkennen en bespreekbaar maken van laaggeletterdheid en de Week van Lezen en Schrijven. Deze zal gericht zijn op het genereren van (media) aandacht voor laaggeletterdheid in algemene zin en het activeren van zoveel mogelijk mensen om mee te doen.

Uitvoering en advisering

In 2021 gaan we verder met onze grootste programma's:

Aanpak Laaggeletterdheid in Gemeenten

Onze adviseurs ondersteunen gemeenten vraaggericht bij het (door)ontwikkelen en realiseren van een integrale aanpak laaggeletterdheid. We richten ons daarbij op beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en kennis en innovatie. Begin 2021 hebben we met alle 35 arbeidsmarktregio's een samenwerkingsovereenkomst getekend. Daarna verschuift onze focus naar uitvoering, kennisdeling en innovatie in de samenwerkingsprogramma's. Ons ondersteuningsaanbod is en blijft flexibel: in gesprek met gemeenten voeren we waar nodig aanpassingen door. Ook ontwikkelen we een database om interventies te kunnen delen en organiseren we online kennissessies. We halen actief feedback over onze ondersteuning op bij de klankbordgroep. Eind 2021 wordt de samenwerking geëvalueerd door een externe partij. Met de lessen die daaruit voortkomen gaan we vervolgens aan de slag.

Expertisepunt Basisvaardigheden

In 2021 krijgt het Expertisepunt Basisvaardigheden echt vorm. Vanuit het expertisepunt stimuleren we kennisuitwisseling en -verrijking. We werken nauw samen met Movisie en richten ons vanuit vier focusgebieden (vraagbaak, netwerk, kwaliteit en onderzoek) op zeven doelgroepen (vrijwilligers, ervaringsdeskundigen, beleidsmakers, werkgevers, wetenschappers, docenten en welzijnsprofessionals). Wij richten ons vooral op de vraagbaak en binnen de gebieden netwerk en kwaliteit focussen we op de doelgroepen gemeenten en beleidsmakers, werkgevers en werknemers, onderwijsprofessionals en vrijwilligers. Daarnaast ontwikkelen we de website die als kennisplatform dient.

Binnen het Expertisepunt Basisvaardigheden werken we ook aan een werkgeversaanpak. We ontwikkelen voor werkgeversbranches opleidingsprogramma's waarmee werknemers hun basisvaardigheden kunnen ontwikkelen. Deze aanpak kunnen we uitbreiden naar verschillende branches en sectoren.

Overige projecten

Daarnaast komen andere projecten op stoom. Een aantal daarvan wordt gefinancierd vanuit Tel mee met Taal, zoals:

- Het Landelijk Aanmeldpunt Basisvaardigheden.
- Vrijwilligersaanpak samen met stichting Het Begint met Taal. We stroomlijnen onze dienstverlening richting gemeenten, vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers.
- Gemeentelijke Gezinsaanpak taalarme gezinnen en de rol van gemeenten. We werken op gemeenteniveau aan het doorbreken van de cyclus van laaggeletterdheid, zodat kinderen in hun ontwikkeling minder afgeremd worden door taalachterstanden en ze betere maatschappelijke kansen hebben.

We werken ook aan projecten die op andere manieren worden gefinancierd. Bijvoorbeeld ons werk voor de Direct Duidelijk Brigade, voor duidelijke en toegankelijke overheidscommunicatie. En we werken aan toegankelijke dienstverlening, bijvoorbeeld bij het Rode Kruis.

Innovatie en kennisontwikkeling

In 2021 zetten we in op innovatief werken en denken.

Innovatie – financiering

Een van onze doelen is meerdere financieringsbronnen verkrijgen, zodat we minder afhankelijk zijn van één financier. Daarom ontwikkelen we in 2021 een gevarieerd projectportfolio met verschillende financiers.

Daarnaast ontwikkelen we een abonnements- of lidmaatschapsstructuur om op de lange termijn een maatschappelijke vriendengroep van ondersteunende partners op te bouwen. Met hun financiële steun kunnen we de verstrekking en doorontwikkeling van onze (les)

materialen en instrumenten garanderen.

Innovatie – overige initiatieven

Om innovatie te structureren en te stimuleren stelden we vijf thema's vast: preventie, sociaal domein, toegankelijke dienstverlening, werk en doelgroepen. Hierin werken collega's themagewijs aan kennisvergaring en -deling en het ontwikkelen van nieuwe projecten en programma's.

Daarnaast zetten we in op digitalisering van ons eigen aanbod en digitalisering in samenwerking met educatieve partners als de Koninklijke Bibliotheek, Oefenen.nl en Stichting Digisterker. Ook ontwikkelen we een project gericht op jongeren en ontwikkelen we het Groeimodel Aanpak Laaggeletterdheid voor gemeenten verder door.

Kennisontwikkeling

Kennis raakt het hart van Stichting Lezen en Schrijven. Het goed vastleggen en delen van kennis is voor ons dus essentieel. Daarom geven we in 2021 kennismanagement, onze database met interventies en praktijkvoorbeelden en de samenwerking met het Expertisepunt Basisvaardigheden verder vorm. Ook organiseren we meerdere kennissessies en webinars. Het uitgangspunt bij alles wat we op dit gebied doen is dat de juiste kennis op de juiste (online) plek en voor de juiste doelgroep beschikbaar moet zijn. In het kader van een Leven Lang Ontwikkelen richten we ons op de internationale ontwikkelingen met betrekking tot basisvaardigheden en organiseren we een aantal internationale werkbezoeken.

Organisatie

In 2021 vervolgen we de ingezette koers: we werken projectmatig en resultaatgericht in een matrixorganisatie. We schrijven onze tijd op de projecten, verbeteren de capaciteitsplanning, bouwen een financiële reserve op en sturen via maandelijkse rapportages op resultaten. Onze kernwaarden (verbindend, ondernemend, oprecht betrokken, onafhankelijk en oplossingsgericht) vertalen we verder door naar gedrag en de competenties die horen bij ons nieuwe functiehuis.

LES-academie

In 2021 starten we met de LES-academie. Binnen deze academie krijgen alle medewerkers de kans zich verder te ontwikkelen in (nieuwe) competenties en vaardigheden. Dat is nodig om in de toekomst meer innovatief, vraaggericht, ondernemend en projectmatig te kunnen werken.

Continu optimaliseren

We werken voortdurend aan het professionaliseren en verbeteren van onze processen en systemen, zoals de beoordelingssystematiek, IT-systemen en de monitoringscyclus. Ook volgen we ons eigen advies aan externe partijen op: zorg voor toegankelijke dienstverlening. Om dat te bereiken schrijven we publicaties (rapporten, maar ook de website en nieuwsberichten) zoveel mogelijk op het breed toegankelijke taalniveau B1.

Samen

We maken onze ambities waar dankzij de samenwerking met de overheid, de politiek, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en laaggeletterden. In 2021 zijn onze belangrijkste samenwerkingspartners:

- Movisie
- Oefenen.nl
- Koninklijke Bibliotheek
- Sociale partners
- SER
- SBB
- UWV
- Leescoalitie
- Netwerkpartners uit de adviesraad van het programma Tel mee met Taal, evaluatiepartners zoals CINOP en kennispartners zoals ITTA
- Partners uit de werkgroep van het Expertisepunt Basisvaardigheden, zoals de VNG, Divosa, Stichting ABC, de MBO Raad, de NRTO en uiteraard de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

Begroting 2021

Baten

Van subsidies van overheden	8.695.454
Van organisaties zonder winststreven	22.836
Van loterijorganisaties	225.000
Van bedrijven	107.651
Van particulieren e.a.	875.000
Totaal baten	9.925.941

Lasten

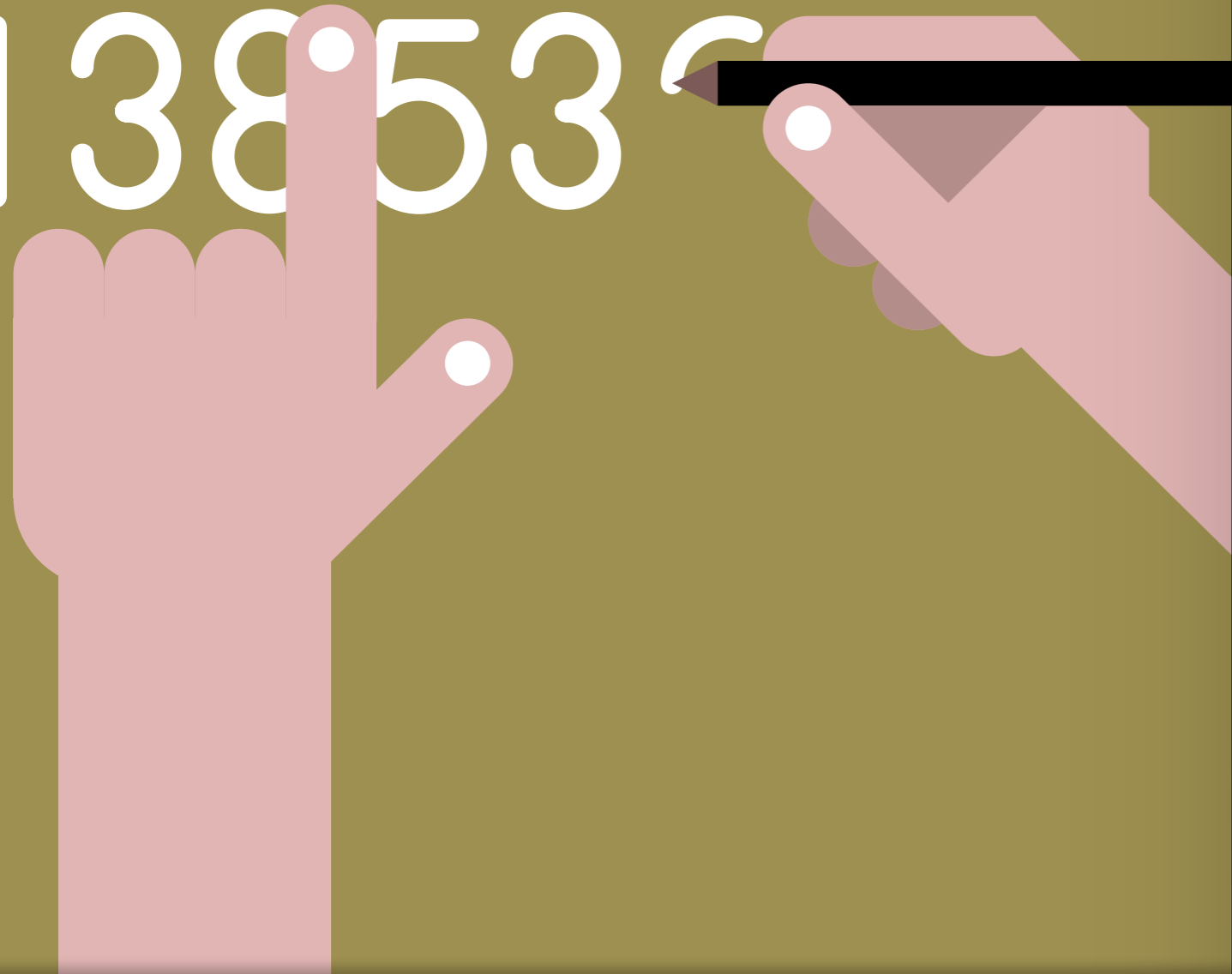
Besteed aan de doelstellingen	9.691.974
Wervingskosten	62.256
Saldo beheer en administratie	68.185
Totaal lasten	9.822.416

Resultaat

Resultaat voor financiële baten en lasten	103.525
Financiële baten en lasten	-15.000
Resultaat	88.525

Jaarrekening

1 385 3

Balans per 31 december 2020

Activa (in €)	31.12.2020	31.12.2019
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Software	47.961	82.583
Materiële vaste activa		
Verbouwingen	83.034	100.172
Computers	95.928	122.084
Inventaris	45.937	60.767
	224.900	283.023
Vlottende activa		
Debiteuren	134.524	103.695
Overige vorderingen	400	1.091
Overlopende activa	631.366	464.362
	766.290	569.149
Liquide middelen		
Banken	3.176.986	6.781.424
Kas	37	43
	3.177.024	6.781.467
Totaal Activa	4.216.174	7.716.222

Passiva (in €)	31.12.2020	31.12.2019
Eigen vermogen		
Continuïteitsreserve	1.074.319	1.019.849
Overige reserve	-	-
Bestemmingsreserve	50.000	40.000
Bestemmingsfonds	7.500	7.000
	1.131.820	1.066.850
Kortlopende schulden		
Crediteuren	234.233	486.445
Belastingen en premies sociale verzekeringen	24.811	341.942
Overlopende passiva	543.943	514.540
Overige schulden	2.281.367	5.306.445
	3.084.354	6.649.372
Totaal Passiva	4.216.174	7.716.222

Staat van baten en lasten 2020

Baten en lasten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Baten			
Van subsidies van overheden	9.300.516	9.896.206	11.708.567
Van organisaties zonder winststreven	88.313	-	237.736
Van loterijorganisaties	235.091	225.000	235.193
Van bedrijven	37.620	85.000	109.800
Van particulieren	7.644	30.000	10.695
Overige baten	-	-	8.000
Als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	6.730	-	-
Som van de geworven baten	9.675.915	10.236.206	12.309.991
Lasten			
<i>Bested aan de doelstellingen</i>			
Taal voor het Leven (Actielijn 1 Tel mee met Taal 2016-2019)	2.462.408	1.700.000	10.912.301
Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten (Landelijk ondersteunings programma)	6.467.837	8.055.706	-
UNESCO Speciaal gezantschap voor geletterdheid	-	-	38.478
Educatie voor Vrouwen met Ambitie (2019 tm 2020)	97.996	40.500	517.401
Ervaringsdeskundigen Rotterdam	85.705	100.000	59.078
Actieplan Toegankelijk stemmen	22.692	-	-
Expertisepunt Basisvaardigheden	139.308	-	-
Gemeentelijke Gezinsaanpak	2.289	-	-
Direct Duidelijk Brigade	7.406	-	-
Vrijwilligersaanpak	6.048	-	-
Overige projecten besteed aan de doelstellingen	159.117	114.214	346.388
	9.450.806	10.010.420	11.873.647
<i>Wervingskosten</i>	38.677	52.500	87.773
<i>Kosten beheer en administratie</i>			
Personeelslasten	7.303.362	7.522.096	7.789.085
Afschrijvingen	118.293	125.000	97.632
Huisvestingslasten	134.734	150.000	171.010
Kantoorlasten	273.516	240.000	240.968
Algemene lasten	85.047	130.000	169.791
	7.914.952	8.167.096	8.468.486
Doorbelasting naar doelstellingen en wervingskosten	-7.796.905	-8.018.520	-8.298.994
Kosten beheer en administratie	118.047	148.576	169.492
Som van de lasten	9.607.530	10.211.496	12.130.912

Baten en lasten (in €) - vervolg	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
<i>Saldo voor financiële baten en lasten</i>	68.385	24.710	179.080
Saldo financiële baten en lasten	-3.410	-2.000	-1.281
Saldo van baten en lasten	64.974	22.710	177.798
<i>Resultaatbestemming</i>			
Mutatie continuïteitsreserve	54.474	22.710	419.849
Mutatie overige reserves	-	-	-79.920
Mutatie bestemmingsreserve	10.000	-	-162.131
Mutatie bestemmingsfonds	500	-	-
	64.974	22.710	177.798

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (in €)	31.12.2020	31.12.2019
Nettokasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	64.974	177.798
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	118.293	97.632
Veranderingen in het werkkapitaal:		
Mutatie vorderingen	-197.141	9.724.507
Mutatie crediteuren	-252.212	-167.006
Mutatie belastingen en premies sociale verzekeringen	-317.131	-38.957
Mutatie overlopende passiva	29.403	-594.675
Mutatie overige schulden	3.025.078	-9.717.728
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-3.578.894	-518.429
Nettokasstroom uit operationele activiteiten	-3.578.894	-518.429
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Mutatie financiële vaste activa	-	35.216
Investerings in immateriële vaste activa	-	-
Investerings in materiële vaste activa	-25.910	-203.226
Desinvesterings in materiële vaste activa	362	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-25.547	-168.010
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie continuïteitsreserve	-	-
Mutatie overige reserve	-	-
Mutatie bestemmingsreserve	-	-
	-3.604.443	-686.440

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Samenstelling geldmiddelen (in €)	31.12.2020	31.12.2019
Geldmiddelen per 1 januari	6.781.467	7.467.907
Mutatie liquide middelen	-3.604.443	-686.440
Geldmiddelen per 31 december	3.177.024	6.781.467

Toelichting op de balans

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening is aangesloten bij de Richtlijn 650 voor fondsenwervende organisaties. De toegepaste waarderingsgrondslagen gaan uit van de historische kosten en de continuïteit van de stichting. De activa en passiva zijn, voor zover niet anders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. De stichting heeft de status van algemeen nut beogende instelling (ANBI).

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als derivaten verstaan.

Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. De stichting is niet in het bezit van financiële derivaten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de bestede kosten, zoals gespecificeerd in de toelichting op de balans.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de een economische levensduur van 5 jaar en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Vanwege de duur van het huurcontract aan de bezuidenhoutseweg (5 jaar) wordt ook de verbouwing over 5 jaar afgeschreven.

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, en eventueel onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid.

Liquide middelen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, en eventueel onder aftrek van voorzieningen wegens oninbaarheid. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders is bepaald.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn. Baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten

Subsidies en geormerkte bijdragen worden verantwoord naar mate van de realisatie van de activiteiten waarvoor deze zijn verleend.

Ongeormerkte bijdragen worden verantwoord in het jaar van ontvangst.

Bestedingen aan de doelstellingen

Hieronder zijn begrepen de direct aan de activiteiten te relateren lasten. De lasten van de projecten worden toegerekend aan de periode waar deze betrekking op hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de (im)materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur.

Boekwinsten en boekverliezen bij verkoop van (im)materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover deze niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Activa

Vaste Activa

Immateriële vaste activa (in €)	Software
Aanschafwaarde	173.107
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-90.524
Boekwaarde per 1 januari 2019	82.583
Veranderingen in de boekwaarde:	
Investeringen	-
Desinvesteringen	-
Afschrijvingen	-34.623
Afschrijvingen desinvesteringen	-
Aanschafwaarde	173.107
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-125.147
Boekwaarde per 31 december 2020	47.961

Materiële vaste activa (in €)	Verbouwingen	Computers	Inventaris	Totaal
Aanschafwaarde	111.303	334.390	138.171	583.864
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-11.130	-212.307	-77.404	-300.841
Boekwaarde per 1 januari 2020	100.172	122.084	60.767	283.023
Veranderingen in de boekwaarde:				
Investeringen	6.026	19.884	-	25.910
Desinvesteringen	-	-	-362	-362
Afschrijvingen	-23.164	-46.039	-14.467	-83.671
Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	362	362
Aanschafwaarde	117.329	354.274	137.809	609.411
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-34.295	-258.346	-91.871	-384.512
Boekwaarde per 31 december 2020	83.034	95.928	45.937	224.900

De investeringen op Verbouwingen bedroegen in 2020 het aanbrengen van gipsplaten in de vergarderkeren.

De investeringen op Computers bedroegen in 2020 de aanschaf van laptops.

Afschrijvingspercentages bedragen:

Software	20%
Verbouwingen	20%
Computers	20%
Inventaris	20%

De vaste activa worden aangehouden ten behoeve van de bedrijfsvoering van de organisatie.

Flottende activa

Vorderingen (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Debiteuren		
Debiteuren Dit betreft nog te ontvangen vergoedingen voor gemaakte kosten. Op deze post is in 2020 een voorziening getroffen van €5.000	134.524	103.695
Overige vorderingen		
Overige vorderingen	400	1.091
Overlopende activa		
Vooruitbetaalde projectkosten	8.555	2.541
Vooruitbetaalde overige bedragen	94.653	41.913
Nog te ontvangen bedragen van:		
OCW Het ministerie van OCW heeft in 2018 € 666.016 toegekend voor het project Educatie voor Vrouwen met Ambitie. Per ultimo 2020 is € 133.203 nog te ontvangen.	133.203	133.203
Stichting Movisie Op 21 augustus 2020 is door het ministerie van OCW een subsidie ter beschikking aan Stichting Movisie gesteld van € 4.250.000. Van deze totale subsidie is € 1.327.000 beschikbaar gesteld voor LES. Per ultimo 2020 is € 139.308 nog te ontvangen. De samenwerkingsovereenkomst met Movisie is per ultimo 2020 nog niet getekend.	139.308	-
VriendenLoterij De jaarlijkse bijdrage van de VriendenLoterij á €200.000 zijn per ultimo 2020 nog te ontvangen. Ook de maandelijkse trekkingen van Q4 zijn nog te ontvangen. Voor Q4 bedragen deze trekkingen totaal €12.915.	212.915	211.509
Overige nog te ontvangen bedragen	42.732	75.170
Subtotaal overlopende activa	631.366	464.335

Liquide middelen (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Banken		
Rekening-courant	89.872	114.600
Spaarrekeningen	3.087.114	6.666.825
	3.176.986	6.781.424
Kas	37	43

Passiva

Eigen vermogen

Door de veranderende financieringsstroom van de Stichting Lezen en Schrijven is ook het risicoprofiel van de stichting veranderd.

Op basis hiervan is geconstateerd dat er meer bedrijfsmatige risico's zijn waar een hogere continuïteitsreserve voor nodig is.

De benodigde reserve wordt geschat op ca. 1,46 miljoen.

De bestemmingsreserve is gevormd uit vrij ontvangen gelden en door de bestuurder van Stichting Lezen en Schrijven bestemd voor specifieke doelstellingen. De bestemmingsreserve is per 1-1-2020 gereduceerd naar 40.000 euro.

De bestemmingsreserve wordt de komende jaren opgebouwd tot een bedrag van 200.000 euro.

Het bestemmingsfonds wordt gevormd uit bijdragen van derden bestemd voor een specifieke doelstelling en met een door derden opgelegde beperking ten aanzien van de besteding.

Toevoegingen of onttrekkingen vanuit de resultaatsbestemming met goedkeuring van de raad van toezicht.

Continuïteitsreserve (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Stand per begin boekjaar	1.019.849	600.000
Dotatie via resultaatsbestemming	54.474	419.849
Onttrekking via resultaatbestemming	-	-
Stand per ultimo boekjaar	1.074.319	1.019.849

overige reserve (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Stand per begin boekjaar	-	79.920
Onttrekking via resultaatbestemming	-	-79.920
Resultaat boekjaar	-	-
Stand per ultimo boekjaar	-	-

Bestemmingsreserve (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Stand per begin boekjaar	40.000	202.131
Dotatie via resultaatsbestemming	10.000	-
Onttrekking via resultaatbestemming	-	-162.131
Stand per ultimo boekjaar	50.000	40.000

De bestemmingsreserve betreft de dekking van (niet activeerbare) kosten aanpassingen in de kantooromgeving en kosten gerelateerd aan mogelijke toekomstige verhuizing.

Ook wordt deze reserve aangewend voor niet activeerbare kosten in relatie tot ontwikkelingen op gebied van software en automatisering.

Bestemmingsfonds (in €)	31-12-2020	31-12-2018
Stand per begin boekjaar	7.000	7.000
Dotatie via resultaatsbestemming	7.500	7.000
Onttrekking via resultaatbestemming	-7.000	-7.000
Stand per ultimo boekjaar	7.500	7.000

Het saldo van het bestemmingsfonds is bestemd voor de Taalheldenprijs 2020 uit te reiken tijdens de Taalheldenverkiezing 2021 en is mogelijk gemaakt door de bijdrage van Achmea.

kortlopende schulden (in €)	31-12-2020	31-12-2019
Crediteuren		
Crediteuren	234.233	486.445
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	80	339.424
Pensioenpremie Nederland en België	-	-
Omzetbelasting	24.731	2.518
	24.811	341.942
Overlopende passiva		
Nog te betalen projectlasten	50.958	107.644
Vakantiegeld en vakantiedagen	399.865	373.308
Nog te betalen beheer- en organisatiekosten	82.086	32.375
Overige nog te betalen lasten	11.034	1.213
	543.943	514.540

Overige schulden (in €)		31-12-2020	31-12-2019
Vooruitontvangen en nog te besteden middelen:			
Taal voor het Leven (2016-2019)	De ministeries van OCW, SZW en VWS hebben in het kader van het actieprogramma Tel mee met Taal €32.625.000 beschikbaar gesteld. Per Ultimo 2019 was er nog € 2.470.158 beschikbaar. Dit budget is op €7.750 na volledig besteed ultimo 2020.	7.750	2.470.158
Landelijk ondersteuningsprogramma (2020-2024)	In december 2019 heeft het OCW een subsidie toegekend t.w.v. € 34.750.000. Per ultimo 2020 is hiervan reeds € 8.170.008 bevoorschot. Daarvan is er ultimo 2020 nog € 1.555.618 beschikbaar.	1.555.618	2.517.398
Educatie voor Vrouwen met Ambitie (2019-2020)	Het ministerie van OCW heeft in 2018 € 666.016 toegekend voor het project Educatie voor Vrouwen met Ambitie: een uitbreiding en verlenging van de subsidie voor de periode 2014-2018. Hiervan is nog € 75.820 beschikbaar.	75.820	148.616
Ervaringsdeskundigen Rotterdam	De gemeente Rotterdam heeft in het kader van het project Ervaringsdeskundigen in totaal € 231.859 beschikbaar gesteld voor de jaren 2019-2021. Daarvan is er ultimo 2020 nog € 67.062 beschikbaar.	67.062	38.370
Actieplan Toegankelijk Stemmen	Op 30 maart 2020 is door het ministerie van BZK een subsidie ter beschikking gesteld van € 50.000. Per ultimo 2020 is hiervan reeds €40.000 bevoorschot. Hiervan is nog € 17.308 beschikbaar.	17.308	-
Gemeentelijke Gezinsaanpak	Op 21 augustus 2020 is door het ministerie van OCW een subsidie ter beschikking aan Stichting Lezen gesteld van € 999.800. Van deze totale subsidie is € 229.200 beschikbaar gesteld voor LES. Ultimo 2020 heeft Stichting Lezen € 8.000 bevoorschot aan LES. Hiervan is nog € 5.711 beschikbaar.	5.711	-
KA1 - Erasmus +	Op 13 juli 2020 is door Erasmus + een subsidie ter beschikking gesteld van € 28.545. Ultimo 2020 heeft Erasmus + € 17.127 bevoorschot aan LES. Het project start in 2021.	17.127	-
Direct Duidelijk Brigade	Op 14 september 2020 is door het ministerie van BZK een subsidie ter beschikking gesteld van € 181.573. Per ultimo 2020 is hiervan reeds € 145.258 bevoorschot. Hiervan is nog € 137.852 beschikbaar.	137.852	-
Vrijwilligersaanpak	Op 14 oktober 2020 is door het ministerie van OCW een subsidie ter beschikking gesteld van € 522.340. Per ultimo 2020 is hiervan reeds € 104.468 bevoorschot. Hiervan is nog € 89.420 beschikbaar. Voor deze subsidie is LES penvoerder en werkt samen met Stichting Het Begint met Taal.	89.420	-
Gezond in Coevorden	Op 28 juli 2020 is door de gemeente Coevorden een subsidie ter beschikking gesteld van € 4.584. Dit bedrag is nog volledig beschikbaar.	4.584	-
Taalvriendelijkheid op de Werkvloer	Op 28 oktober 2020 is door het ministerie van OCW een subsidie ter beschikking gesteld van € 208.847. Dit bedrag is nog volledig beschikbaar. Voor deze subsidie is LES penvoerder en werkt samen met Stichting Movisie.	208.847	-

Overige schulden (in €) vervolg		31-12-2020	31-12-2019
Public Libraries 2020	Het restant van de bijdrage die LES in 2014 kreeg van de Bill & Melinda Gates Foundation zet LES in voor internationale projecten. In 2020 hebben deze werkzaamheden amper plaatsgevonden. Van de totale bijdrage is ultimo 2020 nog € 17.501 beschikbaar.	17.501	19.604
Taalkans voor de Veenkoloniën		6.734	6.734
Mooiste Contact Fonds (KPN)	In 2018 is € 225.450 ontvangen van het Mooiste Contact Fonds (KPN). Ultimo 2020 is de volledige bijdrage besteed.	-	61.876
Subtotaal vooruitontvangen en nog te besteden middelen:		2.211.334	5.262.755
Nog terug te betalen bedragen::			
In 2021 gaat Stichting Lezen en Schrijven in gesprek met de opdrachtgevers over de nog terug te betalen bedragen van reeds afgeronde subsidies.			
UNESCO 2018-2019	In 2018 is door het ministerie van OCW € 96.164 toegekend voor UNESCO Speciaal Gezantschap.	15.012	15.012
Voor 't zelfde geld uit de schulden (2016-2018)	In 2016 is door het Ministerie van SZW een subsidie van € 350.000 toegekend voor het project 'Voor 't zelfde geld uit de schulden'.	4.500	4.500
Voel je Goed!	In december 2015 heeft Fonds NutsOhra € 375.000 toegekend voor het project Voel je Goed!. In 2019 is een extra financiële impuls toegekend van € 9.891. Het project is in Q1 2020 afgerond.	25.471	24.159
Overig nog te betalen bedragen		2.852	19
Subtotaal terug te betalen bedragen:		47.835	43.690
Vooruit gefactureerde bedragen		22.198	-
Totaal overige schulden		2.281.367	5.306.445

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Als penvoerder ontvangen voorschotten voor subsidies

Stichting Lezen en Schrijven is voor een tweetal in 2020 toegekende subsidies penvoerder, namelijk de subsidies Vrijwilligersaanpak en Taalvriendelijkheid op de Werkvloer. Dit houdt in dat deze subsidies aan Stichting Lezen en Schrijven ter beschikking staan, maar er daarnaast andere organisaties meewerken aan de doelstellingen uit de subsidie. LES heeft hiervoor samenwerkingsovereenkomsten opgesteld met deze organisaties waarin afspraken staan opgenomen over rechten en plichten van alle partijen zoals opgenomen in de subsidie aanvraag.

Huur

In 2019 is er op 1 augustus verhuisd naar het SER pand aan de bezuidenhoutseweg 60. Het contract loopt tot 1 augustus 2024. Het huurbedrag per kwartaal is €34.882 inclusief servicekosten. De ontvangen incentive van €70.000 van de verhuurder moet gedeeltelijk terugbetaald worden wanneer de huur voor het einde van het contract wordt opgezegd.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

Subsidies van overheden (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Taal voor het Leven (Actielijn 1 Tel mee met Taal 2016-2019). Landelijk samenwerkingsprogramma voor Taal voor het Leven helpt gemeenten en organisaties met het organiseren van Taalscholing.	2.462.408	1.700.000	11.076.361
Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten (Landelijk ondersteunings programma) (2020 - 2024).	6.467.837	8.055.706	-
UNESCO Speciaal gezantschap voor geletterdheid 2019 Het verbinden van organisaties in binnen- en buitenland die werken aan taalbevordering bij kinderen en volwassenen.	-	-	38.478
Educatie voor Vrouwen met Ambitie (2019 tm 2020) Aanpak om basisvaardigheden van vrouwen te verbeteren en zelfredzaamheid en economische zelfstandigheid te bevorderen.	97.996	40.500	517.401
Ervaringsdeskundigen Rotterdam Activiteiten in het belang van beleidskader "Met taal versta je elkaar" 2015-2019 van de Gemeente rotterdam.	95.158	100.000	69.639
Actieplan Toegankelijk Stemmen Activiteiten in het kader van toegankelijker maken van verkiezingsprogramma en de ondersteuning van politieke partijen hierin.	22.692	-	-
Expertisepunt Basisvaardigheden Opzet en ontwikkeling onafhankelijk expertisepunt voor basisvaardigheden	139.308	-	-
Gemeentelijke Gezinsaanpak Aanpak om taalarme gezinnen te helpen bij lees/taal ontwikkeling	2.289	-	-
Direct Duidelijk Brigade Aanpak toegankelijke en- begrijpelijke communicatie d.m.v. inspiratiesessies	7.406	-	-
Vrijwilligersaanpak Aanpak om passend en kwalitatief aanbod te bieden voor vrijwilligers en gemeenten die laaggeletterden ondersteunen.	6.048	-	-
Taalkans voor de Veenkoloniën Versterking van taalinfrastructuur in Noord-Nederland. Bijdrage van Zorg Innovatie Forum.	-626	-	5.470
Fondsenwerving 2019	-	-	1.218
	9.300.516	9.896.206	11.708.567

Baten van andere organisaties zonder winststreven (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Public Libraries 2020 Versterking van de rol van bibliotheken in Europa.	2.103	-	30.396
Taalkans voor de Veenkoloniën Versterking van taalinfrastructuur in Noord-Nederland. Bijdrage van Zorg Innovatie Forum	-	-	105.150
Voel je Goed! Pilotprogramma gericht op het duurzaam verbeteren van gezondheidsvaardigheden van laaggeletterden met overgewicht. Bijdrage van Fonds NutsOhra.	16.122	-	47.179
Digitaal vaardig Bijdrage van Mooiste Contact Fonds	61.876	-	49.579
KA2 - Erasmus + Bijdrage voor aanpak laaggeletterdheid internationaal	8.212	-	-
Overige organisaties (o.a. Rotary, Glazen huis).	-	-	5.432
	88.313	-	237.736

Baten van loterijorganisaties (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Loterijorganisaties (VriendenLoterij)	235.091	225.000	235.193

Baten van bedrijven (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
bedrijven	37.620	85.000	109.800

Baten van particulieren, religieuze instellingen en derden (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
particulieren, religieuze instellingen en derden	7.644	30.000	10.695

Overige baten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
overige baten	-	-	8.000

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
De nieuwe donorwet Baten: €20.599, Lasten: €16.610	3.989	-	-
Project Toeslagen Herstel Baten: €15.318, Lasten: €12.070	3.248	-	-
Hertalen VCA examen Baten: €12.780, Lasten: €17.386	-4.606	-	-
Overige projecten Baten: €25.428, Lasten: €21.328	4.099	-	-
	6.730	-	-

LASTEN

besteed aan de doelstellingen (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Taal voor het Leven (Actielijn 1 Tel mee met Taal 2016-2019).	2.462.408	1.700.000	10.912.301
Aanpak Laaggeletterdheid Gemeenten (Landelijk ondersteunings programma)	6.467.837	8.055.706	-
UNESCO Speciaal gezantschap voor geletterdheid	-	-	38.478
Educatie voor Vrouwen met Ambitie (2019 tm 2020)	97.996	40.500	517.401
Ervaringsdeskundigen Rotterdam	85.705	100.000	59.078
Actieplan Toegankelijk stemmen	22.692	-	-
Expertisepunt Basisvaardigheden	139.308	-	-
Gemeentelijke Gezinsaanpak	2.289	-	-
Direct Duidelijk Brigade	7.406	-	-
Vrijwilligersaanpak	6.048	-	-
<i>Overige projecten besteed aan de doelstellingen:</i>			
Taalkans Veenkoloniën	-9.762	-	133.212
Erasmus + - KA2	8.212	-	-
Mooiste Contact Fonds	61.876	-	49.579
Voel je Goed! deel 2 2019/2020	16.122	-	47.180
Corporate communicatie/Taalheldenverkiezing	60.334	76.714	-
Publiek Debat 2020	8.906	15.000	10.965
Taalheldenprijs 2019, uitreiking 2020	7.500	7.500	7.500
Taalschatten Hema	-	15.000	-
Overig (o.a. Rotary, Public Libraries)	5.928	-	97.953
	9.450.806	10.010.421	11.873.647

Wervingskosten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Wervingskosten	38.677	52.500	87.773
Wervingskosten in % van de geworven baten.	0,4%	0,5%	0,7%

Beheer en administratie (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Personeelslasten			
Lonen en salarissen	4.749.224	5.712.956	5.273.370
Sociale lasten	850.428	981.340	961.987
Pensioenlasten	360.063	351.354	372.524
Overige personeelslasten	1.343.647	476.445	1.181.204
	7.303.362	7.522.096	7.789.085
<i>Lonen en salarissen</i>			
Brutolonen	4.879.888	5.675.456	5.390.202
Ontvangen ziekengelduitkeringen	-130.664	-	-116.832
	4.749.224	5.675.456	5.273.370
<i>Sociale lasten</i>			
Werkgeversaandeel sociale lasten	824.831	953.840	934.521
Personeelsverzekeringen	25.598	27.500	27.466
	850.428	981.340	961.987
<i>Pensioenlasten</i>	360.063	351.354	372.524
<i>Overige personeelslasten</i>			
Opleidingskosten	182.803	153.000	87.646
Inhuur derden en detachering personeel ondersteuning	410.746	100.000	117.896
Inhuur derden en detachering projectmedewerkers	575.661	-	803.585
Onkosten- en reiskostenvergoedingen	56.865	60.000	30.404
Kantinekosten	10.927	21.000	12.380
Kosten RvT	1.001	5.000	1.968
Kosten OR	16.808	10.000	15.174
Overige personeelskosten	88.836	127.445	112.151
	1.343.647	476.445	1.181.204

(in FTE)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Gemiddeld in dienst	77,5	84,4	89,2
Gemiddelde personeelslasten per FTE bedragen:	€ 81.520	€ 87.940	€ 77.002

De kosten van inhuur derden en detachering projectmedewerkers betreft specifiek voor de lopende projecten gemaakte kosten. Deze kosten worden volledig doorbelast naar de projecten.

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen

De beloning van de directie ligt onder de maximale bezoldiging 2020 (€ 201.000) welke is opgenomen in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) zoals deze door het ministerie OCW in haar subsidievoorwaarden gesteld.

G. van Velzen is per 7 januari 2018 als topfunctionaris in het kader van de WNT aangemerkt.

A. de Graaf-Driesen is per 1 april 2020 als topfunctionaris in het kader van de WNT aangemerkt.

De leden van de raad van toezicht zijn formeel ook topfunctionaris maar zijn onbezoldigd.

De leden van de raad van toezicht declareren geen onkosten.

1: Bezoldiging topfunctionarissen

Naam	G. van Velzen
Functiegegevens	Directeur/bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,95
Dienstbetrekking	ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 125.248
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 10.021</u>
Subtotaal	€ 135.269
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 190.950
Overschrijding	<u>n.v.t.</u>
Totale bezoldiging	€ 135.269

Naam	A. de Graaf-Driesen
Functiegegevens	Adjunct-Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/4-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,90
Dienstbetrekking	ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 72.177
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 8.139</u>
Subtotaal	€ 80.316
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 135.675
Overschrijding	<u>n.v.t.</u>
Totale bezoldiging	€ 80.316

Gegevens 2018 (G.van Velzen)

Functiegegevens	G. van Velzen
Aanvang en einde functievervulling in 2019	Directeur/bestuurder
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1/1-31/12
Dienstbetrekking	0,95
	ja

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 117.303
Beloningen betaalbaar op termijn	<u>€ 9.789</u>
Subtotaal	€ 127.092
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 184.300
Overschrijding	<u>n.v.t.</u>
Totale bezoldiging	€ 127.092

2: Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionaris met dienstbetrekking

n.v.t..

3: Naam topfunctionaris

Naam topfunctionaris	Functie
M. Hamer	lid raad van toezicht, voorzitter per 3-7-2018
T. Thissen	lid raad van toezicht
S. Sitalsing	lid raad van toezicht
J. Farwerck	lid raad van toezicht
S. Heidema	lid raad van toezicht
P. Cortenbach	lid raad van toezicht

Afschrijvingen

Afschrijvingen materiële vaste activa (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Software	34.623	40.000	34.623

Afschrijvingen materiele vaste activa (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Verbouwingen	23.164	25.000	11.130
Computers	46.039	45.000	42.371
Inventaris	14.467	15.000	9.508
Vervoermiddelen (mobiel informatiepunt)	-	-	-
	83.671	85.000	63.009

Huisvestingslasten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Huur onroerende zaken	114.688	115.000	124.662
Schoonmaaklasten	17.844	22.000	24.287
Overige huisvestingslasten	2.202	13.000	22.061
	134.734	150.000	171.010

Vanwege het vele thuiswerken in 2020 zijn er minder huisvestingslasten gerealiseerd dan begroot in 2020.

Kantoorlasten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Automatiseringslasten	220.354	179.000	183.100
Telefoon	42.697	45.000	43.092
Porti	5.575	5.000	4.962
Kantoorbenodigdheden	3.428	5.000	5.699
Drukwerk	522	2.500	1.615
Contributies en abonnementen	914	2.000	1.167
Overige kantoorlasten	27	1.500	1.334
	273.516	240.000	240.968

In het kader van de transitie zijn in 2020 meer automatiseringslasten gerealiseerd.

Dit betreffen voornamelijk diensten zoals advies en ondersteuning op ICT-onderwerpen.

Dit is in het budget gecompenseerd met lagere advieskosten onder de algemene lasten.

Algemene lasten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Administratiekosten	23.446	30.000	25.502
Accountantskosten	36.210	42.000	52.432
Advieskosten	11.425	42.000	79.479
Verzekeringen	13.675	15.000	12.308
Representatiekosten	64	250	-
Relatiekosten	227	500	69
Overige algemene kosten	-	250	-
	85.047	130.000	169.791

Doorbelasting naar doelstellingen en wervingskosten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Doorbelasting naar doelstellingen	-7.775.564		
Doorbelasting naar wervingskosten	-21.340		
Doorbelasting naar doelstellingen en wervingskosten	-7.796.905	-8.018.520	- 8.298.994

Beheer en administratie (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Beheer en administratie	118.047	148.576	169.492

Saldo financiële baten en lasten (in €)	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
Rentebaten	-2.424	-	560
Financiële kosten	-987	-2.000	-1.842
	-3.410	-2.000	-1.281

Bijlage 3 Model toelichting bestedingen

Specificatie en verdeling lasten naar bestemming

Bestemming	Besteed aan doelstellingen			Wervings kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk	Begroot	Totaal werkelijk
	Taal voor het Leven	Landelijk Ondersteunings Programma	Overige projecten			2020	2020	2019
Lasten								
Aankopen en verwervingen	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitbesteed werk	952.881	576.456	145.904	17.336	-	1.692.578	2.044.401	3.662.425
Publiciteit en communicatie	-	-	-	-	-	-	-	-
Personeelslasten	1.399.297	5.461.178	347.298	19.782	75.807	7.303.362	7.522.096	7.789.085
Huisvestingslasten	24.284	94.774	6.027	343	9.306	134.734	150.000	171.010
Kantoor-, auto- en algemene lasten	64.625	252.220	16.040	914	24.765	358.563	370.000	410.759
Afschrijvingen	21.320	83.210	5.292	301	8.170	118.293	125.000	97.632
Totaal	2.462.408	6.467.837	520.561	38.677	118.047	9.607.530	10.211.496	12.130.912

Uitgangspunten doorbelasting van organisatielasten (personeels-, huisvestings-, kantoor-, auto-, algemene lasten en afschrijvingen) naar besteed aan doelstellingen

Stichting Lezen en Schrijven hanteert de feitelijke inzet van personeel om de totale organisatielasten door te belasten naar doelstellingen, wervingskosten en kosten beheer en administratie.

Eveneens als in voorgaande jaren hebben we de organisatie- en projectlasten bijna volledig kunnen en mogen doorbelasten naar de doelstellingen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden van de raad van toezicht van Stichting Lezen en Schrijven te Den Haag.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Lezen en Schrijven te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lezen en Schrijven per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lezen en Schrijven zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 BA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvenootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag en de overige gegevens. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

3

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 9 juni 2021

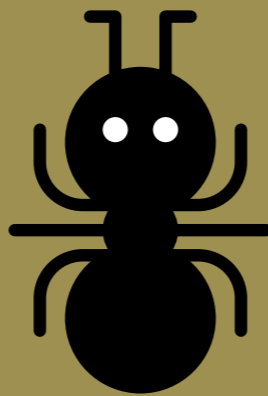
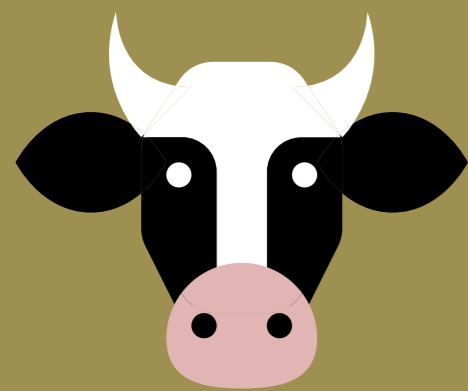
Dubois & Co. Registeraccountants

ValidSigned door A.P. Buteijn RA
op 09-06-2021

A.P. Buteijn RA

4

Basisvaardigheden

Lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Empowerment

Ontdekken wat je wilt, wat je al kunt en wat je nog nodig hebt om je verder te ontwikkelen.

Laaggeletterd

Mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen (géén analfabeten!).

Laagtaalvaardig

Als je de taal niet of nauwelijks beheerst.

NT1

Nederlands als eerste taal. Mensen die Nederlands als moedertaal hebben en in Nederland op de basisschool hebben gezeten noemen we NT1'ers.

NT2

Nederlands als tweede taal. Mensen die het Nederlands als tweede taal leren noemen we NT2'ers.

Taalaanbieder

Organisatie die taalscholing aanbiedt.

Taalambassadeur

Een (oud-)cursist die vanuit zijn of haar eigen ervaringen aan uiteenlopende doelgroepen – van politici tot potentiële taalcursisten – duidelijk kan maken hoe ingewikkeld het leven is als je basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen of spreken onvoldoende beheerst.

TaalHeld

Iemand die zich bijzonder verdienstelijk inzet voor een beter geletterd Nederland.

Taalnetwerk

Organisaties in een regio (gemeenten, UWV, bibliotheken, bedrijven, zorginstellingen) die samenwerken om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Taalvaardig

De mate waarin iemand een taal goed spreekt en schrijft.

Taal voor het leven

Aanpak waarmee Stichting Lezen en Schrijven actief inzet op samenwerking en taalscholing om laaggeletterdheid te verminderen.

Tel mee met Taal

Het actieprogramma van de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) waarmee het kabinet een extra impuls geeft om te zorgen dat mensen met een beperkte taalvaardigheid niet aan de kant komen te staan.

Colofon

Dit is een publicatie van Stichting Lezen en Schrijven.

www.lezenenschrijven.nl

Juni 2021 © Stichting Lezen en Schrijven

